
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsatt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsatt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

Kuneswärdet.

Sorgspel.

Runeswårdet

och

Den förste Riddaren.

Sorgspel

af

Karl August Ricander.

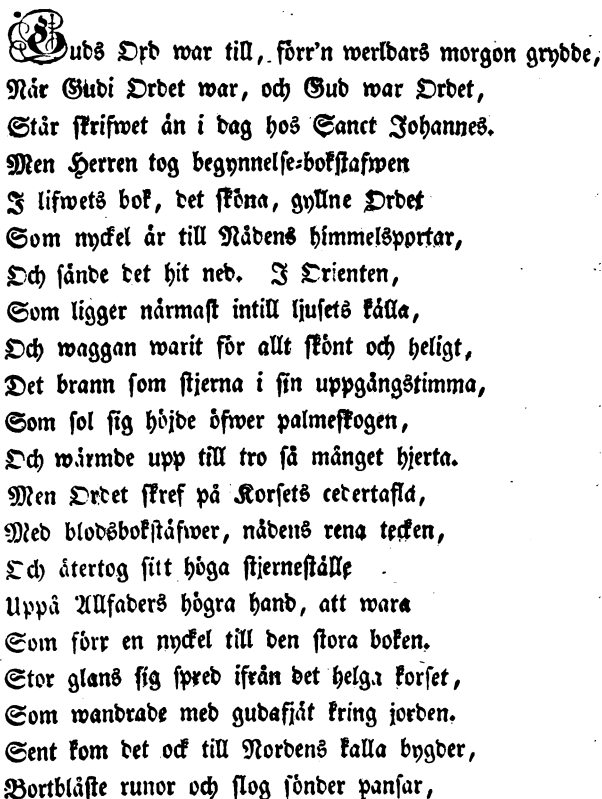
Andra Upplagan.

STOCKHOLM.

Tryckt hos B. H. Thomsen, 1835.

På Författarens Förlag.

Dch smälte swärd och hjelm med himmelsk låga.
Swär strid det blef, men tyft, och mer i djupet
Det brusade; men Herrans Ord fick seger.

Ett ord jag skrifvit öfver detta under;
Om Christendomens underliga morgon
Uti mitt fosterland, en bok jag diktat,
Dch lägger neder den wid Dina fötter,
Ord öfver alla ord! Jag wet och känner
Att mina ord inför Dig äro skuggor —
Allt ljus är mörker blott emot Din klarhet. —
Ur inga böcker jag mitt ämne hämtat,
All werldslig sanning har jag här försakat,
Dch endast sökt det andeligen sanna.
En blick mot Dig ingaf mig Ordens mening
Dch dessa bilder, som uti mitt hjerta
Fulldanade, der länge haft sitt tempel,
När de nu tråda fram uti Ditt tempel,
Den wida werlden, båsivande och blyga,
Gjut lif i dem, och låt så några strålar
Utas Din sol bestina dem, att folket
Af deras skådning saligen må fröjdas,
Knäböja inför Dig, och säga: Amen!

Personer.

Konung Olof.

Oldur Silfverfägg.

Alrik, hans Son.

Folke Lagman.

Emund Björnsön på Adelsö.

Hulda, hans Dotter.

Huldas Ande.

Ausgarius, Erkebiskop.

Clemens Monitor, Munt från Durholts kloster.

Peregrinus, i Munketåpa.

Thore, } Oldurs Barnbarn.
Are, }

Orm, en Kämpe.

En Dwinna.

Kämpar i Olofs hof.

Prestar i Eriks tempel.

Munkar.

En Ryttmästare.

Bönder.

Knektar.

Tiden för handlingen är omkring år 850.

I.

Första Uppträdet.

Björkö.

En trädbewärt plan i Staden. Till höger en ät-
tekulle, omgifwen af granar: till wenster på en bergs-
höjd ett Kapell, med korsspira på tornhwalfwet. En
gångstig leder dit. Eldurs boning ej långt från stran-
den af Mälaren. Bryggan mellan Adelsö och Björkö
i bakgrunden, der äfwen en uddig, grönskande kust af
Adelsö synes. Längst bort Sofigårdens tinnar, upp-
lyste af aftenljenet.

Solen går ned.

Ett Drakfleck seglar förbi med stilla fart. På
bäckst sjunger en Wiking med ljudande stämma:

God natt! God natt!

Du Drottning i gyllene skrud!

Du strålande Wikingabrud!

Nog ser jag, du förjer och gråter;

Men gråt ej! wi träffas ju åter.

Fäst natten i Norden är lång,

Så blir det wäl morgon en gång.

D wor jag som du
Så nära den önskade strand,
Det nya, lycksaliga land!
Fort, Drake! på båtjorna ila,
Snart slipper du mig och får hvila.
På hafwet, på jorden är strid;
I jorden får Wifingen frib.

Jag ropar på storm:
Fort will jag på hafwet framgå;
Men tyst ligger stormen ändå.
Förr dref han med kraft mina segel,
Nu ser han sig hellre i spegel,
Och smeker med jollrande wind
Den slårdsfulla Sjöjungfruns kind.

Sol! ensam som du
Jag far på den högblåa väg
I stilla, högtideligt tåg;
Du hvilar hos fränderna dina;
Men hån äro fosterbröder mina:
Ej äger jag bror eller far —
Mitt swärd är det enda jag har.

En aften kom Du,
I gullklara rustningen klädd,
Sag slumrar å blodbröden bädd.
Du redan ditt anlete böljer:
Sag sakta i spåren dig följer.
Du glänsande Drottning, far wål!
Far roligt, far stilla, far wål!

Stegpet försvinner småningom med Solen. Rösterna bortliuder.
Klockan ringer i Kapellet.

Oldur. (utanför sin bönstuga på
en gråsbänk, slipande sitt
svärd.)

Jag känner wål det sköna Wifingslifwet,
Dch sång på fjörn har varit Oldurs wållust
Uti den friska mannakraftens dagar.
Då låt den klarare lifwål än nu,
Dch ingen klagan gjorde klangen dyfter.
Nu ser jag sällan något Wifingskepp,
Nu hör jag sällan några fjödmansqwäden;
Ty mina wapenbröder äro fallne:
De unga känna icke gamla Oldur,
Dch ingen Sjökung mera lägger till
Inwid det rika Björköns fagra kust;
Ty andra stutor dem i wågen ligga.

(han hör ljudet af klockan.)

Så — är nu spöketimman åter inne?
Du trogna svärd! ej mer jag dig behöfver:
Du har tjent ut. Så länge som jag lefver,
Skall dock ej rosten dig i grund förtära.
Det gamla torra blodet bort skall slipas —
Hvem wet när något nytt på flingan rinner?
Det går så alltid, att det gamla, torra
Skall lemna rummet åt det unga, friska.
Ett bragdfullt lif är skönare än döden;
Men när som åldern kommer, armen lamas
Och hjertat visnar bort, och håret gulnar
Som mogen såd på åermannens tegar,
Då blifwer döden friskare än lifwet.

Andra Uppträdet.

Ett tåg af Christna bedjare. Nydöpte i hwhita kläder gå förut. Derester Biskopen i sin skrud med staf i handen, och ett bildkors. Sonom följa Prester och andra Christna. Folket, som möter tåget, knäböjer för korset.

Oldur, Peregrinus,
Twenne wåpnade Knektar.

Peregrinus.

Öfvalige, förstuckade, hwem är du?

Oldur.

Hwad vill du mig? Jag sitter ej i wågen.

Peregrinus.

Såg du ej myß det helga korset, Gubbe,
Som Bissen högt i sina händer förde?
Du föll ej ned på dina knän till jorden,
Och tillbad det?

Oldur.

Jag är för gammal worden,
Och mina knän så stela som mitt sinne.
De kunna buga som ha mjuka ryggar
Och tro på hwhita Christ: jag gör det ej.

Peregrinus.

Gud öppne dina ögon! Men till dess
Du måste göra, som de andra göra,
Och wånja dig wid ödmjukhet, min Gubbe!

Det går wäl lättare, då du blir wan.
Du måste buga, och du måste niga
För korsets trå, der Herrans blod har runnit.

Oldur.

Mer blod har runnit här på fästekorset.
Fall ned och buga dig, du swarte man!

Peregrinus.

O blindhet! knektar! hållen honom fast,
Och tåmjn honom uti kedjors band.
För Konungen han skall till rätta stå,
Och plikta dyrt för det han korset hånat,
Och dragit swärd mot obewäpnad man,
Mot kyrkans tjenare — Fort, binden honom!

Oldur. (hugger omkring sig med
swärdet, öfvermannas,
bindes och kastar swärdet
åt sidan.)

O Blodabyrkare! det är förgäfwes —
Mitt blod är redan kallnad och förtorkadt:
Er hunger kan af mig ej måttad wara.
Förr tio slog jag; nu af två jag bindes,
Och styrkans hämb förlamas i mitt bröst.
We den, som så sig sjelf får öfwerleswa!

Peregrinus.

Hör, Gubbe! stort och djupt som hafwet's rymb
Är emot kyrkan och mot mig ditt brott,
Och lifwet wore sjelf en knapp försoning,
För allt det onda, som du tänkt och gjort;

Dotter vill jag icke dig ändå beröfwa
Ett skräpligt lif, som intet mig kan båta,
Om du vill gifwa mig en kostlig gåfwa
Till kyrka eller kloster. Du är rik,
Har samlat skatter uppå många kuster,
Dem du besökt på dina plundringståg.
Tag fram en gyllne armring eller hjälm,
En bågare af guld, en stål af silfwer,
Så vill jag lösa dig ur kedjan åter.
Men skynda, innan Bispén återkommer
Och blir oss warse — då är du förlorad.

Oldur.

Dråp mig!

Peregrinus.

Du har ett wacker silfwerstrin,
Med bilder firadt och med ädla stenar:
Gif det; det passar wäl för helgonben:
Så vill jag låsa måsor för din gåfwa,
Och kalla fröjd utöfwer dig från höjden.
Besinna dig, och wälj det bästa!

Oldur.

Dråp mig!

Förr lär det ej bli något af med rofvet.
Dråp mig! Se'n kan du sätta dig på kroppen,
Och sjunga forpasång, och plundra fritt.

Peregrinus.

Jag hör, jag hör. Du skall också bönhörd blifwa —
Bortslåpen honom fort till fångselrummet,

Der sol och måne honom ej besvärå.

Hwi töfwen J? Hwi bleknen J? Öfskadlig

Är gubbar's wrede. Reden honom bort!

Knektarne fatta Oldur. Han stapplar omkull. De lyfta
sina wapen för att slå honom.

Oldur.

Ut flög den unga örnen,

Och den gamle satt qwar.

Förr slog han stora björnen,

Nu en korp honom tar.

Han gods och lif will taga,

Och till sitt näste draga:

Hwi dröjer unga örn, då den gamle lider wåld?

Nu dåna örnewingar

Öfwer berg, öfwer dal.

Hem unga örnen swingar

Och gör korpen stort qwal.

Den gamle han förlofår,

Förtryckaren förkrofår,

Ej dröjer unga örn, då den gamle lider wåld.

Tredje Uppträdet.

Desamme. Alrik, med örnghjelm på hufvudet, inträffar med draget swärd.

Alrik.

Swärd, hämb och döb utöfwer eder hofwar!
(Hugger in på knektarne, som efter ett kort motvärn fly.)

Peregrinus.

Snällt springen I — Min hälsning hem — god
vänner!

Alrik.

Du bleknar, Fader! Dör du? Är du mördad
Af nidingshänder? (Han löser banden.)
(Till Peregrinus.) Bort från detta rum!

Peregrinus.

Din Fader är en trollkarl. Inför folket
Och Konungen för detta fån I svara.

Alrik.

Du skall också få din del.

Peregrinus.

Din isfver spara!
Vi träffas väl en annan gång.

Alrik

Ru strax,
Om swärdet biter på din swarta kjortel.
(Han rusar öfwer Peregrinus.)

Oldur.

Hugg rådt, min Son! den argaste du skonat.

Peregrinus. (i det han går baklänges
och vęstas med handen
mot svärdet.)

En, två — tre — fyra, fem, och ännu dubbelt,
Tredubbelt till — du blod ej ändå träffas —
Ditt svärd får länge leta efter hjertat.
(De försvinna ur sigte.)

Alrik. (återkommer.)

Han flydde bort.

Oldur.

Hvar har du varit, Alrik!
Så länge borta från din gråa Fader?

Alrik.

Hos Gulda var jag — Mellan dig och henne
Min kärlek delar jag, som dock ej minskas.

Oldur.

Så — åter der — jag glömmes väl till slut,
Du hör ej alltid när din Fader ropar,
Och nästa gång de arga trollen komma
Så får jag dö — slog du ej munken dödd?

Alrik.

Jag mycket stridt och kämpat, som du vet;
Mot harnest och mot blanka kopparhjelmar
Mitt svärd har ofta våldeligen klingat,
Och aldrig svikit än sin herres arm.

Jag böden sett uti hans bleka anlet,
Och aldrig barrat; men nu ryfte jag,
Och swärdet slant på munkens hala dragt.
Jag mycket grusligt sett och lett deråt:
Men nu betager mig en dyster stålswa;
Nu båsvar jag af harm; ty jag har stådat
Min gamla Fader slagen uppå jorden.

Oldur.

Af Christna männer.

Alrik.

Uti bojor sluten.

Oldur.

Af Christna männer, efter guldet sniåne.
Der ligger ännu swärdet — si, det blyges.
Jag bår det icke mer, min arm är matt;
Wanmåktig, men dock wild och outtröttlig,
Nu håmden, lif en gam, mitt hjerta gnager.

Alrik.

Om du ej kan, så will jag hånnaå.

Oldur.

Alrik!

Jag detta swärd, ett vittne till min skam,
Och låt det vittne blifwa till min håmd!
Swår mig en ed derwid!

Alrik.

Låt hõra den!

Oldur.

Kom först och led mig upp på kummeln der,
Som utaf granars friska frans är frönt.

(De wandra sakta upp på högen.)

Här hvilat nu din stamsfars murfna ben:
Här ligger Hjalmar Brynjeslös begrafven,
Som drog med Ragnar Rung i Bifingtag.
De höga Gudar woro honom blida,
Lifsom hans ått: Och wäl har den sig stått,
Och skall ej dö, och ej i kraft försämras,
Så länge den sin äkta tro bewarar,
Och icke böjer knå för andra bilder,
An kraftens härliga Treenighet
I Upsals höga, underbara Tempel,
Dit alla folk församla sig att dyrka.
Till fädrens ära har jag lagt en skärf,
Fast bättre varit, om jag redan wore
I härnad fallen och i högen lagd
Förn jag förnedrad blef på gamla dagar.
Allt stort och härligt hotas med förnedring,
Ifrån den stund då första munken kom
Och satte foten uppå Björkö strand.
Förwillelse betager Sweets sinnen,
De löpa ifrigt efter nya läran;
Och de, som inse giftet, som den hyser,
Stå stilla, lifsom stoder, och se på
Hur det i landets hjerta sprider döden.
Säg, vill du nu, att våra Asa-gudar

Bli öfvergifna för den bleka Christen,
Som slår sig fram med korset öfverallt,
Och vill sig sätta uti deras säte?
Skall gyllne pansarskruden slås i stycken,
Och hvita qvinnohläder dragas på
Och weklig barnasång ur swarta böcker
Förtaga bragdens ljud och swärdens klang
I Odins hem, wid ättedödens kullar?
Will du med iskallt blod och bröst se på,
Hur alla våra klara Sagominnen,
Som stått som stjernor uppå himlavalfwet,
Nu skola höljias af de swarta kläpor,
Och vår förhoppnings ljus i molnen drunkna?
Säg, vill du se vårt Manhems undergång?

Alrik,

Wid Odurs swärd! det skall ej hända, Faber!

Oldur.

Sag finner dig då sådan som jag wäntat;
Men det är icke nog att hafwa wiljan;
Ty den som vill en sak, vill ock de medel,
Som saken kräfwer, och begagnar dem.
Det kallas gudalikt att kraft med wilja,
Utt dåd med råd i lifwet jämt förena.
Kläd dig i pansar då, tag detta swärd
Och ställ dig wakt wid helgedomens port!
Wi äre få, som ännu trogne gömma
Vårt mandoms arf och Odens gyllne runor.
Sag hoppas och jag wet, att du ej säljer

Dem bort för korset och för munkars språk,
Att du vill räbba Asars tro, den höga,
Och med det gudaburna swärdets flamma
Vår sista flätt för hån och rån bewara.
Swär då — så framt du kallas vill min Son,
Och hämnas all den skam din Fader lidit —
Att du med detta dyra runeswärd
Will dräpa den utaf vår hela släkt
Som först vår gudatro har öfvergiftit:
Swär det, gör det, så är jag hämnad nog,
Och kan med lugn Walsader gå till mötes.

Alrik,

Det swär jag dig uppå min ättfars kummel —
Ranhända hörer han mitt stora löfte:
Du, swärd! tag mot min ed, och bränn mig sedan
Till glöd och aska, om jag den ej håller!

Oldur. (omfamnar Alrik.)

Nu är jag lättad, se'n min ungdoms kraft,
Min ålders wisshet dig jag öfwerlåtitt.
Stort offer gifwa wi — vår släkt är stor,
Des föredöme verkas widt och mäktigt,
Och denna ed kan frälssa Swea land,
Och öppna deras ögon, som nu slumra,
Och elda männer upp till strid och seger.
Du går förut, vår ungdoms skönsta blomma!
Jag signar dig med mina fadershänder,
Och trycker dig intill mitt fadershjärta, —

Ulrik.

Mig blir det kallt om hjertat. Kom, vi wandre
Nu ned igen — Hør hur deruppe ringer —

(Klockan höres.)

Oldur.

Ja, syndom, ljudet wandringen bebådar. —
Jag ryser, Ulrik! Klockan låter illa;
Mig tyckes alltid, hvarje slag hon klämtar
Som slego hammarslag uppå mitt hjerta —
En obegriplig ångslan mig betager.

Ulrik.

Der kommer hela skaran ifrån templet:
Jag hör de magra Präster redan sjunga:
Och jag gör bäst, om jag dig följer in;
Min tid, min tid är ännu icke kommen.

(De gå in.)

Fjerde Uppträdet.

Tåget återkommer från Kapellet wid ljudet af
Hodan och en stilla sång. Folk samlar sig från olika håll.

Ansgarius, Peregrinus, Munkar,
Emund. (på afstånd.)

Ansgarius.

Guds frid med eder alla!

Emund.

Helge Faber!

Wål dem som frid och trefnad kunna njuta —

Wål dem! — men mig wålsignelsen ej gagnar.

En Munk.

Den gamle Emund ifrån Adelsb

Lycks wilja, Wördige! med dig så tala.

Ansgarius.

Är Emund här? Wälkommen, gode Wån!

Hwarföre är din uppsyn så bedröfwad?

Hwi står din blick så fästad inwid jorden?

Emund.

Jag ser uppå min gamla moder jorden,

Och frågar henne, om hon icke snart

Will ta sin gamla Son i famnen åter.

Ansgarius.

Upplåt för mig din bittra sorgeskälla —

Och låt mig dela så din själs bekymmer,

Om än jag icke kan upplösa dem
I tröst och glädje. Mången har jag hulpt,
Dock icke jag, men Herren genom mig.
Af många hjertan har jag tyngden lyftat,
Och mångas sorger har jag på mig tagit;
Men Herren Gud, min trösterman allena,
Har under bördan lagt sin milda hand.
Wäl är mig stundom lifwet tungt och bittert;
Då beder jag, och så en psalm jag sjunger —
Mitt lif är bön och sång: intill min graf
Gud är min lyfta, korset är min staf.

Emund.

Med dig är Gud — mig har han öfvergifvit,
Så synes det. Kanske de gamle Gudar,
Dem jag försmådat, vredgas uppå mig,
Och nya Guden mig ej dörs beskydda;
Ty en mot många står sig slätt i striden —
Och vill det ej; „ty,” tänker han, „hvar skall jag
„Med gamla döpta gubbar i min himmel?
„Jag har nog dem, som dyrka mig ändå:”
Och hvar förrådare, fast smekt och hyllad
I nyttans ögonblick, blir snart föraktad.
Så står jag, arme Man, emellan twenne
Förkrossande och wreba gubamakter,
Och emot båda har jag mig försyndat.
Min staf jag nu har fattat, som du ser,
Och jag vill wandra, tills jag återfinner

De forbna Sudar. Hwar de månne wara,
Det wet du wål som har dem hådan drifwit.

En röst ur falkhopen.

Wål talar Emund, Upp! till Öden gå wi,
Till Thor och Freyer: inför dem wi klage;
God tid i landet kunna de oss gifwa. —

En annan röst.

Dyft! sådrom icke fromma männers tal.

Ansgarius.

Förtälj mig, Emund! ur hwad grumlig tälla
Du dessa twiflets mörka tankar hämtat!

Emund.

God wårt och blomma har jag alltid sport
På mina åkrar, och de stöna ångar,
Som blifwit hwarje wår af Mälarns wågor
Med fruktbarhetens flod så rift begjutne,
Ha grönskat hårligt, såsom alla weta.
Men, märk! i år ej något strå har trefnad:
Min såd förgulnar innan hon fått ar,
Och kommer det ett ar ur gröna stängeln,
Så rinna kornen swarta utur hylsan,
Och öde snart stå alla sådesfält.
Nu drar sig Mälarn undan mina ångar,
Som wor' han rådd att deras jord beröra:
Allt som war grönt är brandgult, torkar bort,
Som stod en djefwul öfwer mina ågor
Och blåste fasten bort med giftig anda.
En wredesåker nu min åker blifwit:

Förgåfves jag mitt nåt på djupet kastar:
Ej sist jag får: allt lefwande mig styr,
Elsom jag sjelf min egen flugga fruktar.
Tror du, ännu din Gud kan frälssa mig?

Ansgarius.

Var glad i Gud, och värda hans försyn
Och kyss den hand, som faderligen agar!
Då ännu du i willans mörker låg,
Och ingen högre tro ditt hjerta fyllde,
Då war du mera jordens sata gunstling,
Och sina skatter gaf hon för din möda,
Men Herren blypnade ditt blinda öga,
Böb dig att höja det mot himlen blå,
Och söka der ditt hopp, din fröjd, ditt måt.
Då blef ej jorden mera dig så huld,
Ty du blef himlens sadesman i stället —
Der såbde du din andakts förflings-säd,
Och glömde värden om din ärfda jord,
Ej under då, att hon dig också swiker.
Men twifla ej; så widare, min wån,
Uti det land, hwars frukter äro sena,
Men rikare och ljusware än andra!
En gång hon slår, din glada förbetimma,
I Englars land stå åkrarna och glimma
I ewighetens solsten — hwad gör då
Att tidens sådestegar tomma stå?

Emund.

Tolf långa nätter har min lampa brunnit,
Och bön och sång till Gud jag icke spart.
Min unga dotter har bredvid mig välat,
Och heta tårar har hon fällt för mig,
Att ifrån ros hon gråtit sig till lilja.
Nu är hon blek, som mina ångars blommor,
Och visnar innan kort så väl som de.
Nu är jag trött att bedja.

Det du, Fader!

En gång, när jag vid midnattsstunden kom
Till kyrkan der, att ensam sitta bedja,
Och när jag knäböjd framför altarranden
De många böner hade genomläst,
Det tycktes mig, jag såg dem alla då,
Benrangel lifa, rundt omkring mig stå:
De hånande i ansigtet mig logo,
Och orden så på mina läppar dogo.
Nu beder jag ej mer.

En Munk. (sakta.)

Gud nåde den,

Som sitt förstånd har mist!

En af folket.

Dyft, swarte Munk!

Ansgarius.

Vät blomman upp den kraft, dig Herren gaf,
Och tröttna ej i tålmodets öfning —
Bøj dig förnöjd inunder Herrans pröfning,

Våt trones ankar bli din wandringsskaf;
Guds öga råfnar tårarna du gråter:
En gång du finner dem som stjernor åter.
De gamla Gudar träffar du ej mera:
De hafwa aldrig funnits: Gud är en.

Emund. (fattar Biskopens hand.)

Du wet så mycket. Nämn mig då ett haf
Nog stort att tvätta af den skuld mig trycker:
Dit vill jag gå, till werldens gränsefölnad,
Till Österns port, der Solens morgonpurpur
Den lugna spegeln glimmande förgyller.
Der vill jag bada mig så ren, så ren,
Och stånda upp uti min nya skrud,
Och klappa sakta på den gyllne porten,
Wid Englar tala, som der wakter stå —
Der hinner kanske bönen upp till Gud.

Ansgarius. (djupt rödt.)

Din skuld jag känner ej; men om den wore
Som berget tung, och såsom elden het,
Så är dock Jesu nåd den öfvermåftig.
Snart jag din hand uti din hydda trycker:
Till dess i bönen jag dig innelycker.
Farväl!

Emund.

Farväl! ditt tal har gett mig lifa —
Beb! mycket galler en rättfärdigs bön. (går.)

(Det har mörknat. Folket går mumlande bort. Låget
försvinner.)

Femte Uppträdet.

Peregrinus. (med en sacka.)

Hu! det är kallt att gå på jordens yta
I munkedräkt, och heta Peregrinus.
Jag längtar åter till det gamla hemmet,
Der sorl och larm, ett ewigt stridens buller,
Der döfwa åskor utaf djupa suckar,
Och sorl af tårars swell från qwalens klippor,
Förta det stilla, men dock skarpa ljudet
Af harmoniens nåktergal, den lilla,
Som sitter djupt i werldars medelpunkt,
Uppå den stora, ljusa liljeklockan
Och breder sina små, solklara wingar
Med sten utöfwer de planeters kulor,
Och sjunger så, att man må galen blifwa. —
Tyst! hör — han slår sitt slag: Du lilla Fågel!
Hwad? lyfnar du? Jag råder dig att spela,
Ty innan kort så spelar du ej mera.
Hör du ej Drmens fjät i tyfsta qvällen,
Den swarta Drmens, som will warligt smyga,
Inunder klockans hwalf, och den förstämma,
Och ligga der på lur i dunkla ringar,
Och stinga gadden i ditt spåda hjerta? —
Mitt kall jag börjat: det blir något långsamt,
Och öfwer öfnar går min stig till målet,

Förstörelse jag blåser ut, och jorden
Till aska bränner jag; det gör sin nytta.
Det kofar redan uti allas sinnen;
Snart rasar elden fram med ljusan låga.
Och när jag se'n min bana öfvergifwer,
Och vänder åter till det låra hemmet,
Så kan jag le och säga Mörksens Furste,
Att jag, en ny jernkrona honom gifwit,
Att jag har gjort ett helwete af jorden.

(Ulrik rider förbi. Peregrinus går undan, och framkom-
mer åter, då Ulrik synes på bryggan.)

Den pansarklädda Mannen gör mig wända;
Men öfwen han skall mig på slutet tjena;
Och hjälpa mig att kofset sönderkroffa,
Att strida för min sak, och sedan falla.
Det säger mig den ädla råfekonsten,
Som jag har lärt, af den som bäst kan räkna,
Som räknar natt och dag, och heter Satan:
Just han, som smög så smårt i Paradiset
Och lärde Ewa räkna. Hade hon
Af honom ej den ädla konsten lärt,
Så gick nu ingen Peregrinus här.

(Han strifwer på marken, och lyser sedan med sadlan.)

Natt kommer uppå dag: på ljuset mörker,
Så wißt som tjugu uppå nitton följer:
Och stjernor skola flockna, brista sönder,
Och som ett stenregn öfwer jorden ströds:

Då skall i öfken Ormen upphöjd blifwa.

(under det han går —)

Nu alltför länge har det varit stilla;

Eld, eld! mer eld! mitt verk får icke stanna.

Sjette Uppträdet.

A d e l s ö.

Emunds Boning.

En lampa står på bordet och brinner. Bredvid ligger en bönbok och ett bildkors.

Gulda, Alrik. (inträder.)

Alrik.

God aften, Gulda!

Gulda. (som sitter och läser, reser sig hastigt.)

Åh! välkommen åter —

Min Alrik! men din blick, så dyfvert wild,
Hwad bådär den?

Alrik.

Hit har jag kommit, Gulda!

Att efter strid få lugn invid din sida.

Sag fruktar dock, att striden nu först börjas.

Gulda.

Strid — åter strid? Hwad heter dagens offer?
Kom mig ej nära — jag är rädd för blod.

Ulrik.

Var icke rädd, ty intet blod är gjutet
Af Ulriks händer sedan mången dag;
Stumt sitter svärdet uti skidan slutet,
Och att det ewigt satt der, wille jag.
På jorden ej de röda tårar flutit
Som jag har fällt uti det grymma slag.
Det blöder wäl, fast intet wapen flamrar,
När kampen står i hjertats tyfsta kamrar.

Gulda.

Såg mig då, Ulrik, hwi ditt hjerta blöder,
Hwi du bedröfwad inför Gulda står?
Mörkt är ditt öga, kinden bleknar, glödder:
Jag hör hur hjertat mot ditt pansar slår.
Nämn mig den eld, ditt lefnadsmod förödder,
Och jag will lindra den, om jag förmår.

Ulrik.

Den kan ej lindras, om den ej kan släckas;
Den döda Man kan ej till hälften wäckas.

Gulda.

Hwart ord en rykning är —

Ulrik.

Jag ser, du ryser:

Och rysa må du. Wet du, hwad jag gjort?
Mitt bröst är warmt af kärlek, och det fryser:

En orm bewakar helgedomens port.

Din bild, som der i höga färgar lyser,

Han vill förjaga från sin tillflyktsort.

O Hulda! Hulda! Sol i luft och smärta!

Hwi sålde du för korset Alriks hjerta?

Och jag — men först en kyss af dig jag kräfwär,

Du sköna blomma! wißnad nu för mig.

Widt hån från dig mig tidens bölja häfwer,

Och stormen ryter minnet bort af dig.

Min kärlek hämbens hårda samntag qwäfwär,

Emellan oss en werld uppreser sig.

(kysser Hulda.)

Tack — den war god: nu må mitt hjerta brista!

Tack för din kyss, den ewiga, den sista.

Hulda.

Jag ber dig, Alrik, lös din grymma gåta,

På det ej strax din spådom sannas må.

Såg ordet ut, och unna mig att gråta,

Om mina ögon någon tår förmå.

Alrik.

Tre Christna ulfwar — du får mig förlåta,

Om onda ord från mina läppar gå —

Wår kärleks rosenband ha sönderbitit

Och våra hjertan från hwarandra slitit.

Jag kom, och såg min gamla fader slagen

På jorden ligga — ulfvarna omkring —

Hans armar bundne, han i stoftet dragen,

Met deras wåld förmådde ingen ting.
Den arme gubben, utaf harm betagen,
Sig hwälfde såsom Tiden's orm i ring.
För det han ej för korset wille niga,
Hans lif de wille — men nu må jag tiga.

Hör, Hulda! du har älskat Alrik illa,
Som mera älskat detta röfwarband.

Hulda.

Låt ej din iswer hjertats röst förwilla,
Elädf endast fort min wäntans heta brand!

Alrik.

Jag kom och såg: ej tid war att förspilla:
Jag slog, jag dref dem bort med jern i hand.
Men håmden icke dörr, fastän han hwilar,
Och i mitt hjerta wäxa fort des pilar.

Hulda.

Och håmden blir, att riswa bort den lilja
Som troget uppväxt wid ditt eget bröst,
Att från din samn des spåda stengel skilja,
Och kasta henne ut i storm och höst:
Är det ej så?

Alrik.

Som berg är ödets wilja;

Hulda.

Men wetnar dock för kärleks milda röst.

Alrik.

Ä runeswård jag swor, den första döda
Utaf vår släkt, som tror på korset röda.

Gulda.

Din trohet dörr? — den heliga och fromma:
 O, Alrik! säg, hvi grof du Guldas graf?
 Hvi qwäfsde du vår kärleks hwhita blomma,
 Och af des lif åt hämden offer gaf?
 Dock — ljufligt är hwad hellst från dig må komma —
 Skönt, att som Alriks brud så slumra af —
 En kys af dig — jag ler mot dödens glas.

Alrik.

Din törnekrönte Brudgum än du äger:
 Hans kys i sötna Alriks öfwerwäger.
 Men tom är skuggan, den du efterjagar,
 Des kys är dimma, och så kall des samn.
 Blif hellre min, som i de friska dagar,
 Då du ej kände nya gudens namn.
 Lågg boken bort, deri du ber och klagar,
 Och om ej Asars dyrkan dig behagar,
 Bygg dig en kyrka här, i Alriks samn!
 Der kan du hwila ifrån gråt och smärta —
 Gif odelst åter mig ditt trogna hjerta!

Gulda.

Mitt hjerta? O, hwad menniskan kan gifwa
 Af kärlek, Alrik! har du redan fått;
 Men himlens tro, den måste helig blifwa,
 Den utaf allt jag undantager blott.
 Min Frälserman får jag ej öfwergifwa,
 Ej kasta bort med swel en himmelsk lott.

Jag swurit har att bedja och att waka,
Och för min Gud all jordiskt fröjd försaka.

I templet swor jag det wid altarranden,
Då jag blef klädd i denna hwhita skrud,
Då koret strålade i lampobranden,
Och jag blef wattenöst wid psalmers ljud.
Jag gret — wälsignades af wigda handen,
Och hälsades som Återlösarns brud.
Ack! om du swurit då inwid min sida —
Jag fick ett kors, och det betyder lida.

(Hon lutar sig mot Ålriks bröst.)

Ålrik.

Fly mig, jag heter Död; det är så skrifwit
Uti mitt hjerta: för der kärlek stod.
En ulf jag nu emot min slägt har blifwit
Och wandrar fring, att söka fränders blod.
Än har du ej din hand åt Ålrik gifwit;
Du är ej min: att dö är du för god;
Men bed din hwhita Brudgum noga wårda
Ditt blomsterlif för Ålriks swärd, det hårda!
God natt!

Gulda.

Såg om det, Ålrik! du är döden.
Wäl mig, om döden är så skön som du!
En kyss af dig försmälter våra öden,
Glad smyger jag intill ditt hjerta nu.
Wälkommen, dö! jag suger morgonglöden

Ifrån din mun, och dörr — hvad säger du?
Jag längtar för din hand och i ditt stöte
Dö ewighetens rosenwerld till möte.

Ulrik.

Gud natt!

Gulda.

Gud! går du? Råkas wi ej åter?

Ulrik.

Ranhända aldrig. Wildt är tidens haf.

Gulda.

Och Gulda står på stummig strand och gråter:
Med suckar mäter wägen till sin graf.

Ulrik.

Och grafwen ingen kärlek mer tillåter.

Gulda.

De stumma ögon tar hon boket af:
Ett ewigt ljus dess swarta mörker bådär.
Gif Gud! att der jag Ulrik åter skådär.

Ulrik.

Din aning är ett irrsken, som bedrager,
De swarte Männer ha förwirrat dig.
För gammal tro jag swärd och brynja drager,
Och intet rum din himmel har för mig.
Min kropp en gång den gamla jorden tager,
Sjelf Wallhalls silfwerport är låst för mig.
Wi träffas ej: wi skilda Gudar ära,
Och en af oss far wilse i sin låra.

Gulda.

Om först jag dörr, och lägges ned i sanden —
Och snart jag åndar wißt mitt wandringslopp —
Så skall min ande, från de nya landen,
Besöka dig, ur slumren wäcka opp,
Och slägta mildt med ljusa helgonhanden
Till dig, ett sten af ewighetens hopp;
Som paradiset's dufwa till dig flyga,
Och himlens tro uti ditt hjerta smygga.

Alrik.

Om först jag dörr, så kommer jag ur kullen
Och säger dig, hur det med mig är fatt,
Klädd i grå rustning, som min moder mullon,
Som Odins korp, så swart min jernehatt.
Wid stranden binder jag den gamla jullen —
Försträcks ej blott! Det blir en månhus natt.
Är det mig wäl, så skall du med mig fara;
Är det mig illa, låter jag dig wara.

(uträder armarna; men faller dem åter.)

Gulda.

Du bittra stund! hwi är du redan inne?

Alrik.

Nu wcknar hjertat, Tid är hådan gå.

Gulda.

Är jag ej blek? du!

Alrik.

Blekheten förswinne!

(en lågande tyß.)

Gulda.

Som ensam ros skall den på läppen stå,
Och Alriks kärlek blomma i mitt sinne.

Alrik.

Nej! ödd och kärlek aldrig paras må!

Gulda.

Se, lampan slocknar.

Alrik.

Ad! för vintern, lamp!

God natt!

Gulda.

O me!

Alrik.

Nu hör jag hästen stampas.

God natt!

(Stum omarmning; Alrik rusar ut.)

Gulda. (ensam, vänder sig mot
bordet, der den slocknande
lampan matt tindrar. Hon
slår upp bönboken, lägger
åter ihop den, hopfnäpper
sina händer och gråter stil-
la. —

Nu är det slut: det sista bladet föll
Ifrån min vårfrojds sköna blomsterkrona.
Nu är det slut: du unga, bleka huswa!

Din älskling flyr dig: du har intet kvar.
 Böj ned ditt hufvud, ej mot något sköte:
 En känslig barm den wore dig för mjuk.
 Red uppå klippan dig en bädd af snö,
 Dölj hufvudet inunder dina wingar:
 Långt bortom hafvet snart din älskling swingar!
 Tungt är att lefwa: tungt är ock att dö.

(Månen blickar in.)

Dock — syndig war den lifnelsen med dufwan:
 Den hwhita brågten hånar mig — owärdig
 Är jag, som bär Guds renhets sinnebild;
 Han trycker mig, och Frälsarens prestinna,
 Den unga, hwhita lögnerstän, hon bär
 Uppå sin mun ett glödhett meneds Wittne,
 Den enda rosen — bort med den — hon är
 En fläck af blod på Herrans egen lilja.

Ljust är det att förlora, men dock minnas,
 Skönt är att skiljas, när man blott får älska;
 Men när förlusten minnets tröst förbömmer,
 Skilsmåsan byter kärleken i synd,
 Då är det slut; då först blir lifwet dödt
 Och döden lif — så kom då, enda lif!
 Gjut olja in i mitt förblödda hjerta,
 Din rosenbindel slut omkring min tinning,
 Gör mig en stjernekrans utaf min smärta,
 Af tidens saknad ewighetens winning!

(Hon knäfaller tyft i mångslansen.)

Igenom dunkla moln du går bewarad
O Måne! du, Guds moders ljusa blick!
De skymma dig; men hertlig och förklarad
Du kastar docket af, och ler så mild.
Ewå mig så ren i hjerta och i sinne,
Du helga Jungfru! låt mig, wid din hand,
Framsödfwa klar, som Englarö morgonminne
Igenom molnen in i himlens land.

Sjunde Uppträdet.

Gulda, Emund.

Emund.

Nog mörkt är här. Är du ej inne, Gulda?

Gulda.

Ja, här är dunkelt, Fader!

Emund.

Gjutom olja

På lampan, barn! så lyser hon wäl åter.

Gulda.

Jag har ej olja. Månen war min lampa.

Jag länge suttit här så tyft allena,

Och du har warit länge, länge borta.

Emund.

Om qvällen är min wandringstid, då mörker
Från hafvet kommer, och sitt tåcke breder
Uttöfwer ön, och deljer mitt elände.
När så jag wandrar uti skymningsstunden
Och ser hur daggen sakta regnar neder,
Så tänker jag: törhända nästa morgon,
Att det ser bättre ut på ång och gårde.
Min wäntan dock har hittills säfång warit.
I qväll jag dröjt nog mycket; ty mitt samtal
Med Bisp Ansgarius och med andra presler
Tog tiden bort, fast jag det icke märkte,
Och i kapellet har jag gjort min bön.
Ej wet jag hur; men jag är mera munter
I qväll, än förr, jag hoppas mer än förr;
Ty bönen flöt så klar utur mitt hjerta,
Och allt omkring mig war så lust och warmt.
Jag reste mig — på knå jag hållit bön
I choret — si, då lyfte himlens måne
Så stön igenom templet's höga fönster:
Des strålar flöto innerst in i själen,
Jag lifsom läste nåd uppå des skifwa.
Min sorg förrann; då tänkte jag: kanhända
Har Gud förbarmat sig, och nu förlåtit
Min skuld, mitt twifwel, och min wilda klagan.

Sulda.

Din skuld? den är ej stor, du gode fader!
Men desto större är din dotters skuld.

Förödelßen har jag ditt sålt beredt,
 Jag Herrans vrede kallat öfver oss,
 Och just i qväll har det behagat honom
 Att mina ögon öppna. Mycket illa
 Har jag mitt dopförbund med honom hållit.
 Förlåt din dotter, om du det förmår,
 För all den sorg, hon gjort dig, alla tårar,
 Hon röfwat har ur dina sunkna ögon,
 För alla ar, och alla blad och blommor,
 Som hon har stulit ifrån dina ågor,
 Och hellsans roser här på dina kinder.

Emund.

Du irrar dig, mitt barn! öfkyldig är du
 I den förbannelse, som drabbat mig.
 Rent är ditt hjerta, ej skall Herren söka
 På syndfritt barn sin hämb för sadrens skulder.
 Din bön har gjort, att Han mig nåd bewisat,
 Och dina tårar ha hans strånghet rört.

Gulda.

De ha förgiftat lusten som du andas.

Emund.

Du har ju intet ondt begått, min dotter!

Gulda.

Jo, mycket, mycket. Neban många dagar
 Har syndens frö i själen sig förkofrat,
 Har skjutit skott, och frodat sig och knoppats.
 Med oren glädje har jag knoppen vårdat,
 Och sett med längtan mot dess blomstringstimma.

Och blomma blef det. Ejukt war doftet, Fader!
Söt honungsdagg flöt ur dess purpurkalk.
O, we, när nu i qväll den sista rosen
Sin krona öppnade, kom gift derur.

Emund.

Jag båkwar, fast jag ej förstår din mening.
Förklara dig!

Gulda.

Hör! Långe har du sett
Med hemligt bifall min och Alfrids kärlek,
Och byggt på den ditt hopp för sena åldren.
Mins du ännu, min Far! den sköna aften
Då först du warse blef den lågans utbrott?
Då wi i snäckan stego, för att ro
Till Eosö strand, att nåttergalen höra,
Som plågar der sin klagoharpa slå.
Det war så lugnt, att sjön stod som en källa,
Och aftenstjernan blänkte i dess djup.
„Se perlan“, ropte jag, och böjde mig
Nog långt utöfwer båtens brädd, och såll
I watten — Alfrid hof sig håstigt neder
I rustning, som han war, och drog mig upp.
Men jag war stum och blef — till lands wi kommo:
Sorgbunden drog du snäckan upp på stranden,
Och Alfrid bar mig uppå gröna ången,
Och lade mig så sakta mot en tufwa
Bland gråset's liljor ned — och nåttergalen
Mig warnade med klangfull sorgestämna.

Den första kyssen gaf mig lifwet åter —
Och då förtorkades det första bladet,
Det första axet smarinade på åkern;
Ty brottsslig war min kärlek — Gud blef vred,
Att jag en hedning egnade den känsla,
Som blott för Honom bär i hjertat brinna.
Blind har jag warit intill denna dag;
Men nu är det förbi. Han warit här
För sista gången. Sjelf han gått i aften
Med gruslig ed försakelsen till mötes.

Emund.

Jag känner eden; ty en ofödd Prest
Liksom en ande smög sig till mitt bra
Med denna tönning, nu då jag gick hem.
Jag war så frisk och glad af bönen worden,
Att jag ej tänkte stort derpå; men nu —
Hur mörkt blir allt i själen åter! Gulda,
Hwi fick ej jag din skuld? För tidigt lär du,
O Gulda! lifwets bittra sorgdryck smaka.
Gråt ej! Det är wißt jag, och ingen annan,
Som straffas bör — Min synd, o Herre! är det,
Om kärlek för din domstol kallas synd.
Jag tror det ej, all kärleks klara källa!

Gulda.

Men älska den, som har förklarad frig,
Mot Gud och Englar, och som drager swärd
Och hjälm och spjut mot allt hwad heligt är,
Kan aldrig wara Herranom behagligt.

En wår! Jag gör det än: med många tårar
Jag måste skölja bort de hetta tårar,
Han gifwit mig, och lära mig att glömma.
Af höjden hoppas jag få tröst och styrka
Uti den hårda strid, mig förestår.
Just då jag stod och gret, ej utaf ånger
Men utaf swaghet, öfwer min förlust,
Kom månen tågande ur molnets famn,
Och blånkte klar på himlens mörkblå hvals.
Då stod jag der med stam inför Guds moder,
Beslådd, syndig och de ljusa strålar
Från månens anlet föllo, gëto neder
Ett haf af skuld och ånger i mitt bröst:
Och bördan tynger ned mitt unga hjerta. —
Så ung och brottslig re'n — är det ej tyfligt?

Emund.

Ne mig!

Sulda.

Det återstår att söka nåd.

En vänlig wink ifrån försoningslandet
Har uppenbarat mig, hwad jag bör göra.
Långt skall jag wandra.

Emund.

Långt? hur långt? Jag följer

Dig öfwerallt som skuggan: ja, en skugga
Är gamle Emund worden uppå jorden.
Du är mitt stöd, min lyfta, öfwergif ej

I natten mig, då blir jag snart fergången;
I mörkret utan ljus, är skuggan intet.

Gulda.

Jag går i morgon. Här kan jag ej blifwa;
Du ser ju sjelf, hur jag din ro förstör.
Ju längre bort jag går — för dig des bättre.
Du skall så se hur dina ågor grönska,
Wälsignelsen uppå dig nederströmmar,
Når blott min fot ej marken här berör —
Och efter många dagar kommer kanske
Din dotter renad åter.

Emund.

Vi ej skiljas.

Jag också rådes att här längre blifwa.
Lörhända har den gamle krafter nog
För resans långd, och skulle jag bli trött
Och dö, så dö jag dock i dina armar!
Hwarthån?

Gulda.

Till Christi graf i helga landet,
Wid Forsala.

Emund.

Hwad får du mera der,
Mitt arma barn? Din kraft är alltför ringa,
Att resans mödor och besvär fördraga.

Gulda.

Swag är jag wäl; ty jag är sjuk, min Fader!
Och ingen läkdom här kan hela mig;

Men slågten af de höga, helga palmer
 Skall friska mig, och mången syn på wågen,
 Guds under uti werldens skilda länder,
 Och nya bilder och en högre sol,
 Och lusten i det land der Kristus lefwat:
 Allt detta skall nyföda mig, och mödan,
 Och nöden sjelf och plågan, korsets börda
 Min synd fördrifwa och mitt öga rigta
 Mot nådens hem, der Gud, en ewig Sol,
 Bland englar sitter i en skön förklaring.
 Jag har ej ro förrän jag kommer ut;
 Dock skall jag först med Bisp Ansgarius tala:
 För honom will jag mitt beslut förkunna,
 Af honom få ett signande farwål,
 Ett tröstens ord till sällskap uppå wågen.
 Se'n wandrar jag, och plågan blifwer efter,
 Då tanken ilar mot ett heligt mål.

Emund.

Du heliga! Ditt tal betager mig.
 Mig fatta känslor, underligen ljuswa.
 O, unna mig att wid din sida gå!
 Det — eller ock, så wet jag, hur jag kan
 Till grafwen komma på en närmre wäg.

Gulda. (faller i hans armar.)

Följ mig, min Far! om du mig wärdig finner
 Att tjena dig som barn ännu. Kom med.
 Om dagen gå wi, och om natten hwila
 I någon hydda, eller i Guds hydda,

Den lugna skogen, uppå blad och moss.
Nog skall du ligga mjukt: ditt gråa hufvud
I Guldas knå — du slumrar, då jag beder;
En waka will jag, såsom himlens stjerna,
Till dess min warelse blir blott en bën,
En gudaflågt, som sakta dig fringswåfwar.
Se'n will jag lysa, med ett himmelskt sten,
Dig hem igen till dina gamla gårdar,
Som wänta dig med blommor och med frukter.

Emund.

Wi söke frid, min dotter! frid med Gud,
Och oförsonlig kan han icke wara.
Han älskar dig, och derför mig förlåter.

Gulda.

Nu, låtom oss, förrän som natten kommer,
Wår Biskop söka, för att affskedsbelsning
Af honom få, och några goda råd;
Den wises råd är nödigt för de swaga.

Emund.

Jag kommer strax. O Herre! må ditt öga
Wår dunkla wåg bestråla från det höga!
Jag släcker lampan. Låt ditt ljus gå upp:
Din nåd är nu wår lampa och wårt hopp.

(De släcka lampan och gå.)

Täckelset faller.

II.

Första Uppträdet.

Björkö.

Öppen plats i staden. Stor folksamling, som småningom ökas. I bakgrunden synes Konung Eriks nedbrunna tempel, hwarifrån ännu rökpelare uppstiga, som efterhand förtunnas och alldeles försvinna.

Oldur, Alrik, Solke Lagman, Wåpnade och obewåpnade Bönder.

En af Solket.

En damma moln af rök från templet's wäggar;
Men ingen låga flammar: elden flocknat,
Och, tack, I Gudar! frälst är Björkö stad.
I waken än, fast många tro er döda.

En annan.

Kung Erik fryser ej i dag. Han stekes,
Men stekas är ej bättre än att frysa.

Alrik.

Hans bild är frälst ur lågan. Redan komma
Hans goda Prester med den låra bördan,

Och folket tränges i sin glädjeyrsel,
Att kunna ta med händer på sin Gud.
Handgriplig är han: och man tror så säkert,
Då man så tydligt skådar det man tror.

Oldur.

Der komma de! Svad forl och sång och språng!
D, dårskap! du är worden stor i Norden!

Alrik.

Stort växer allt på Swears gamla jord:
We den, om dårskapstrådet skjuter högst!
Små blommor bår det, lustiga att skåda,
Dfkyldiga; men blod ut kronan dryper,
Då fruktens tid är kommen, och det blifwer
En isken kämpe mot sin egen moder.

Solke.

All dårskap är sitt eget straff. Den glinbrar
Om morgonen, och folket springer ifrigt,
Och tjuas, prisar, slåß om dess besittning,
Eills den om aftenen går upp i rök.

Andra Uppträdet.

Prester i underliga brägter, bärande Konung Eriks bild, framskrida i högtidligt steg, åtföljda af en yrande folkskara. Bilden nedsattes, en del af folket bugar för honom. Andre skratta. Presterna omgifwa afguden.

Första Presten.

Hör, Erik! nu mitt rop, min bön, och nicka
Mig bifall med ditt stora gudahusvud!
Låt alla röda kol, som fallit neder
Från dina tempelväggar, samla sig
På nidingsmannens, brännarns kala hjesa,
Och smälta honom sönder såsom wax,
Den swarta, lömska hunden — Hör mig, Erik!

En af Folket.

Så — nicka — Gubbe! gamle Erik fofwer
Så djupt, som wore han en klump af trä,
Wäck honom!

Andra Presten.

Dyft — han hafwer nickat redan,
Röst ur Folkhopen.

Jag såg det ej, hed honom nicka om.

Andra Presten.

Försmåbare! dig drabbe Eriks hämb!

Tredje Presten. (bypnar en pung och
rädder den fram åt
alla sidor.)

En offerstärk för höge Eriks tempel,
Att det må åter resa sig ur gruset!
I alle bröder! bringen edra häfsvor!

En af Folket.

Skålm den, som lägger i den röda pungen!
Du Prest, låt Erik bygga sjelf sin kyrka,
Dch vill han icke det, så må han sitta
Inunder himlen blå och sola sig;
Att swalka sig gör honom mäktig godt,
Dch det är hett att bo emellan murar.

(Många offra i pungen, andra draga sig undan, eller yt-
tra småbelsor. Dredan blås.)

Solke Lagman.

Så har det alltid förr på Björkö varit,
Då folket samlat sig att hålla rådslag,
Att intet barnasorl har hörts på torget,
Der stora ämnen utaf floka männer
Afhandlas skola. Nu jag bjuder tystnad.
Fastän jag ej har någon bilberkärl,
Dch icke bugar mig för mensckowerk;
Så wet jag dock att ej med löje anse,
Hwad andra må för godt och heligt akka.
Vår stad har elden hotat. Sdet wille
Dch Manhems Gudar ej dess undergång:
Men wiljan syntes dock hos den, som tände,
Dch honom wäntar nesa, dom och straff.

Eho, som branden såg då den begynte,
Nu tråde fram och vittne hwad han såg,
Och nämne mannen, som lät elden lös,
Att jag inför Kung Olof det kan måla.

En af Solket.

Wi sågo hofwen med sin wilda factla;
Som rasande han lopp på wäggen opp,
Och slungade sitt blös i hwalfwets lucka,

En annan.

En Christen munk det war, jag känner honom,
Med skallig hjesa, djupa bistra ögon,
Och klädd i fotsid kappa, swart som sot.

Oldur.

Då wet jag — Gudar! o hwi blef han icke
I egen låga långsamt stekt ihjäl?

Solke.

Du, Ulf! säger intet. Stum du hwilar
Uppå ditt swärd, försänkt i djupa tankar.
Din höga dygd, och dina bragder, yngling!
Ge dig en billig rätt att här få tala;
Ditt mod, din arm bdd lågan lägga sig;
Som Surtur skön och stark du stod på tafet
Bland eldens flammor, wördande din makt
Och wifande för dina flara ord,
Som ordnade och styrde folkets händer.
Du blef vår räddare i farans timma:
Hwad säger du till swar uppå min fråga?

Mrif. (satta.)

Som Surtur — ja! den lifnelfen war hårlig.

(högt.)

Mig tyckes, då jag ser den stora bilden,
Så ståtligt prydd med guld och silfverkebjour,
Med kopparhatt, stålhandskar och ett swärd,
Som wore jag ett barn ännu. Jag minnes,
Hur jag en aften till Upsala lände,
Att se en offerhögtid, med min Fader.
Jag kom så in i gullbepryddda templet,
Der folkets mängd i dunkel andakt trängdes,
Och warseblef långst fram i östra hwalfwet
Thors gudabild, så stor och wördigt bildad,
Af stjernor och af facklor öfwerstrålad.
Den bilden trodde många wara Thor,
Den höge Asen sjelf, och föllo neder,
Och dyrkade den stora bilden troget,
Ehuru wi och alla mer inwigda
I bilden endast se en bild af Thor,
Som håller folkets andakt der tillsammans.
Mig fattade en obegriplig längtan
Att slå den sönder, för att få beskåda,
Hur Gudens innandöme war beskaffadt.
Och då jag något ser, som synes konstigt
Förfärdigadt, som glänser uppå ytan,
Jag tänker strax: hur är det innaföre?
Och tingens hjerta will jag alltid skåda,
Just nu rann öfwer mig den samma tanke:

Det wore roligt se den gamle Erik
 I botten bättre, och förwißt förnimma,
 Om han så måktig är, som det förkunna.
 Du Släggegub! drag swärdet ut till kamp,
 Ty Erik will din gudakraft försöka:

(Han slår bilden i stycken. En del af folket drar sig af
 fasa undan. Wisfalleröp bakifrån.)

Så bären nu hwar en sitt stycke hådan,
 Ty jag har belat Guden ibland eder.
 En hårlig upptåkt! att af ett beläte
 I hast framstapa många, många Gudar,
 Af hwilka hwar och en år lifa god
 Och lifa måktig, som den hela war.
 Tillbedjen flitigt, Swear! Sjungen, Prestler!
 Ty wål jag ser, att våra fäders minne
 Har dunstat bort i edert busna sinne.

Oldur.

Men om ännu af fordna dagars anda
 En gnista glimmar under askan qwar,
 Så stånden upp, I söner utaf Standa,
 Och söken i er barm ert gudaswar.
 An stå er swärd och hjelm och stöld tillhanda;
 Alfader sjelf med er i kampen brar.
 Förblindelsen skall wita. Odens öga
 Redstrålar ljus och sanning från det höga.

Lång sömnen war: tid är att wakna, Männer!
 Mig tyckes se, hur stridens unga brn

Sin starka ram kring edra hjertan spanner,
Och modet reser sig som vårens björn.
Upp! reten den mot frihetens orömmar,
Som kommit hit från världens södra hörn.
När stunden bjuder, årens röster mana,
Så lofven här att följa Alriks fana!

Många röster.

Som Alrik gör, så göra vi oss alla.
Dit Alrik går, vi utan tvekan följa.

Alrik.

J lofven, Männer! kämpa med mig alla.
J stolen finna, Alrik lefver än —
J ödet's hand vi segrens lott besälla:
Den råttast tror och gör, wißt segrar den.
Fäst många sköna helgedomar falla,
På fädrens d jag reser en igen.
Det lyfter mig att falla eller vinna,
J blodigt gräs de gyllne tafflor finna,

(Bapendraf. Sögljudt bifall,)

Oldur.

Elfen är din stamma, son! den klingar ljust
Som svärdets klang i heta bardalekar.
Du gjuter mod i många waka hjertan,
Och åldren själf står ej emot den trollkraft,
Som ifrån dina läppar flödar måktig,
Så grå jag är, vill jag din bana följa,
Och fastän ej jag mycket har att wäga;
Ty gammalt lif är icke wärdigt offer,

Jag ger så godt jag har åt mina Gudar.
Och bättre är att dö i verk och handling
Än somna under taf på dödens bädd.

En gammal Bonde.

Stort skäl har du att på de Christna hämnas,
Dock bättre wore att du teg dermed,
En ringa heder har du inlagt, Oldur!
När Presten band dig båd till hand och fot.

Alrik.

Tig, gamle velling! bry dig ej om hämben,
Den föres ut med svärdet, ej med tungan.
Bättre är att sära, svårare att hela;
Men gubbaras glam är såsom tråmarstutor,
Som få gå fritt i alla haf och wifar,
Och ingen vårdar sig mot dem att strida.

Solke.

Swad icke hämnadt är, kan hämnadt blifwa,
Och enighet oss gagnar mer än lif.

Tredje Uppträdet.

Desamme, En Qwinna med ett dödt barn,
i sorgbrägt.

En af Solket.

Släpp qwinnan fram! ett wigtigt bud hon förer.

Qwinnan.

Du waknar icke, nej! din sömn är tung,
Och mycket längre än ditt lif han blifwer,
Du öppnar aldrig mera dina ögon:
Djupt in i huswudet de sjunkit reban,
Och fly för solens ljus, och modrens blick:
Och hjertat klappar ej, det är det wärsta;
När hjertat dör, då är det slut med lifwet.

(Hon närmar sig till Solke.)

Hör efter här, om du ännu kan märka
Lifsflodans slag inom det lilla bröstet,
Hör efter wäl! och om du något hör,
Så såg det för mig; men om allt är tyft —
So! såg mig också det — och lyfna wäl!

Solke. (lägger handen på barnets
hjerta och lyfnar.)

Sag hörer intet ljud, du arma moder!
Och intet lif i kalla bröstet flår,
Nej, allt är stilla, tyft som uti grafwen.

Qwinnan.

Min son är död, det wet jag nog, och såfångt
Är allt försökt att wäcka upp de döda;
Men jag har kommit hit, att wisa eder
Mitt döda barn, sen! är det icke wackert?
Se, kinden hwit, och dessa spåda händer
Hopfnäppta. Mycket skönare det varit,
Om ej den grymma munken hade kommit.

Ulrik.

Du lilla barn, hwad du är skön i döden!
Det synes ej, som wore du förgången —
Hwaråt kan du wäl le, då du är död?

Ja, qwinna! om jag kunde återlöpa
Din älsklings lif med mitt, jag wille gerna
Så wara död, som detta rena barn.

Qwinnan.

Jag ser en tår ifrån ditt öga rinna:
O, det är wackert se en kämpe gråta:
Wäl dig som ännu tårar har att giuta!
Förr har och jag så mycket, mycket gråtit;
Men nu är det förbi, den tröstefållan
Har torkat ut — den grymme, swarte munken. —

Solke.

Dölj icke längre inom dig ditt qwal;
Såg ut, hur barnet dog, hwem det har mördat:
Wi wilja sedan trösta eller hämnas.

Urvinnan.

Tröst — käre wån! förmår du icke gifwa,
Och håmb kan ej det djupa såret hela.
Blott den, som wäcker upp min döda gosse,
Han blir min hämnare, min Gud, mitt allt;
Men den är icke född, som sådant måftar.
Jag wandrar nu omkring med barnet jemt:
Det är ej mitt: jag lånar det af döden,
Och talar om för alla, hur det dog,
Så noga — det gör godt — när jag bestrifwer,
Så gråsligt som jag kan, dess sista stunder;
Då riswes såret upp, som läkas wille,
Och blöder ymnigt: lifwet tåres bort.
Med glädje ser jag hur min styrka minskas,
Och tror att icke många dar behöfwas,
Förrän och jag har slutat jemrens wandring,
Och jordad blifwer med min son på armen.

Alrik.

Omåttlig och försträcklig måste wara
Din smärta's källa. Töm den i mitt flöte,
Att någon lindring må beståas dig!

Urvinnan.

Den kan ej tömmas; ty den är omåttlig.
Men jag will tala — Männer! hören mig!
Det war i förrgår, nära emot natten:
Jag slob wid elden, wåntande min make,
Som är i härnad på det wilba hafwet,

Och än ej kommit från sin långa resa.
Matt lyfte elden, goßen låg i waggan,
Och flumrade så fött och log i drömmen.
Då kom igenom dörren in så sakta
En lång och mager man i munkelåpa,
Med svartkonstbok i handen: steg så genast
Till waggan fram och smilade mot Yngwe:
Tog honom upp, han gret. „Eåt goßen sofwä,
„Hwi står du så hans sömn? hör du, han gråter?“
Då sade han: „På Biskopens befallning
„Will jag ditt barn till dopets nåd befordra.“ —
„Det höfwes ej,“ jag swarade; men munken
Med Yngwe gick intill ett wattenkar,
Som stod på trappan, sänkte honom neder
I kalla wattenets djup. — „Swad? rasar du?
„Du dränker honom!“ — Fåfängt war mitt rop:
Jag flög till hjälp — förgåfwes! kall han stod,
Och all min makt blef wanmakt blott och tårar.
Små händer räddtes upp, ett böneljud
Så qwidande — mitt modershjerta qwaldes.
„Håll upp!“ — „Du mera watten, desto bättre,
„Deß renare blir barnet,“ trollet sade;
„Gud will så hafwa: plantor måste wattenas.“
Nu knäpptes dessa händer hårdt tillsammans,
Och ingen sedan har dem skilja kunnat:
Matt ljudet blef — och dödens sista pust
Flög upp som eld, och flog med heta wingar
De stora spillrorna af modrens hjerta.

„Nu är han döpt;“ — ty då var Yngve dödd.
Då skrattade den vilde, fula Presten.

Oldur.

Förbannelse, så glöddhet den kan gifvas,
Må drabba mördaren!

Solke.

O, gråsligt, gråsligt!

Owinnan.

Skall jag förtälja det ännu en gång?
I förrgår aften —

Solke.

Owinna! skona dig!

Alrif.

Den ewige Allfader tröste dig!
All menskelig tröst är intet. Jorden åger
Ersättning ej för din förlust, o owinna!
Elsom för min.

Owinnan.

I kunnen ingen dödd uppväcka, ser jag.
Jag wandrar åter, andra vilja höra:
Och när allt folket hört mig, och mig visar
Ifrån sig, då vill jag gå ut på marken,
I skogen, under nattens swarta himmel,
Och sätta mig, och för mig sjelf berätta.
Det lider snart. Jag känner att det werkar. (Hon går.)

Röster bland folket.

Nu drage wi till Bispfen — ned med honom!
Utfråwja qwinnans hämb på mördarn, kommen!
Slätt skall han stå sig i sin klufna mössa.

En Bonde.

Nej! Måttet är ej fullt ännu. I weten,
Att dessa Christna binda våra gamla,
För att få plundra deras wunna skatter:
I weten och, de taga våra barn
Från modrens bröst, och mörda dem och le.
Nu lägger jag dertill, att Emund Björnson,
Från hus och hem af Biskopen fördrefwen,
Nu irrar omkring werlden med sin dotter.

Alrik.

Hwad? Emund Björnson? Hulda? säger du,
Fördrefne, och de tro på nya Guden!
Du wet ej hwad du talar: du är tofig.

Bonden.

Jag säger icke mer, än sannt lär spörjas,
Och skälet wet jag och, hwarföre ormen
Nu biter sig uti sin egen stjert.
Slå ej ihjäl mig, om jag säger ordet:
Han drefs af Biskopen från hus och hem,
Emedan Hulda dig har älskat, Alrik!

Alrik.

Hwi grumlade du hämbens rena källa?
Min egen hämnare får jag nu blifwa,
Och icke folkets, icke modrens blott.

Du röfwade min kraft; det är förbi
Med stridens anda, och jag grubblar åter.

En af Solfet.

Den Bispens hufvud får med mödan på,
Den wärdig är att segerkransen få. —

Flere Ynglingar.

Du, Alrik, för oss an. Upp! dröjom icke.
I gåsningen har mjödet största kraften:
I första wärman duger modet bäst.
Kom, Alrik! drag ditt swärd: wi drage våra.
Ned med de Christna! Frid i Björtö stad!

Alrik.

Gån hwart I wiljen, rasen ej i dag,
Ej förr än Alriks sköldklang eder kallar;
Då följen mig, då kämpen såsom jag:
Den mest har lidit, må oss först få strida. (Han går.)

Solfe.

Mig likar ej en sanslös vredes yra:
En man bör vredgas, icke öfwerilas. —
Och Konungen, som swärdet bär för folket,
Rådfrågas bör: hans wisa bud wi worde.
I stån ej här på allmänt ting och talen;
I åren icke folket; uppror heter
Att utan Kungens, utan folkets wilja
Uppresa mordets blodiga baner.

En af Solfet.

Nej! wi må wänta tills de sig föröfat
Som hafwets sand, och våra herrar blifwit.

Nej! låt oss wänta tills de dödat oss
Och våra arma barn och våra maffar,
Då först är tid att strida och att hämnas.

Solfe.

När mjödet swäller uti håstig gåsning,
Och öfwer gyllne hornets bräddar fraggar,
Då blir du ruswild, om du deraf dricker,
Och gör i willan hwad du se'n skall ångra;
Men får det sätta sig, och grumlet sjunka,
Och du det gjuter så i dryckeshornet,
Då blänker det så klart mot rena guldet,
Och muntrar, stärker wäldigt den som dricker.
Så modet och. Det klarnar om det hwilar,
Och fast det icke rusar, tänder kraften.
Är det en man, som blott i hettans stund
Har mod och drift, och intet med besinning?
Su längre molnet flockar sig och svartnar,
Dess starkare blir thordön, då den kommer.
Det går ej an att sjelfwa brott begå,
Just då wi rusta oss att brottet straffa.
Wäl minnes jag, att Gautbert wi fördrefwo
Och Nithard dråpo; ty de onda woro,
Och woro blotta främlingar i landet.
Men Biskopen Ansgarius är här
Som sändebud från Kejsaren i Franken
Till Konung Olof, och hans skyddsbrief har.
Han efter folkrätt ej angripas kan,
Men höras först och sedan öppet dömmas.

Nu vill jag hos Kung Dlof få bekräfta,
Att han med sina munkar och de andra,
Som nya läran här med tro anammat,
Till nästa ting må stämmas inför folket:
Då vilje vi de arga männer tvinga
Att fly ur staden och ut heta landet,
Att sina kyrkor riva, eller bräpas.

(En del af folket skingrar sig åt olika håll; bland de stillastående höres ett starkt mummel).

I Knoten så, mitt tal lär ej behaga.
Ja! duger icke Folkets råd för eder,
Så väljen eder då en bättre Lagman,
Som mera smeker edra vilka lustar,
Som låter eder fritt er själfva glömma.
Jag tror, att häanden själf bör helig vara,
Att mord och hämd ej alltid är detsamma;
Jag tror att säkrare vi målet hinna
Med lugnets styrka, än med hettans irrbloß.
Dock vill jag stafven villigt nederlägga,
Om Folket tycker, att jag illa råder,
Och lemna domarsätet, der jag suttit
I många år, och fört Almogens talan
På svåra ting, för trenne Sveafungar.
Med gullwigt ej jag mina ord kan wäga,
Blott rent och oförställdt min mening säga;
Men hwad jag talat ut med redligt mod,
Jag gerna vill besegla med mitt blod.

Oldur,

Ditt råd är godt: fast långsamt, är det säkert.

En Bonde.

Du blir vår Lagman, som du varit hafwer.
Din wisshet känne wi, och lyde gerna;
Ty folkets wån war alltid Lagman Folke.

En annan.

Till nästa ting wi måge mangrannt samlas.
Urtima högmålsting wi fordra snart.

Folke.

Budkastar falla er, då Rungen bjuder.

(De församlade hvirvla om hwarandra, och åtskiljas under ett predigt, småningom aftagande forl. Oldur stannar och ser efter dem.)

Oldur,

Folk! mina faders söner! tidens smitta
Har fattat eder, slagit er med blindhet,
Och stulit kraften ut ur edra hjertan;
All samdrågt flyktad är, och splitet går
Kring Swea rike re'n med lömska steg.
Du står på grafwens brädd, mitt fosterland!
Må jag då före dig i grafwen komma!
(Han går långsamt bort.)

Fjerde Uppträdet.

Nebanför Fullen, på hwilken de Christnas Kapell
ligger, hwars hwälfda port står till hälften öppen.

Ulrik. (sätter sig på en sten.)

Är jag utkorad till att Gudar hämnna,
Att föra ut det hårda ödets domar,
Så blir min ära dyrköpt. Ödet tiger,
När dess bestämda offer fallit här,
Och drar sin starka jernhand så tillbaka,
Som höll dess kämpe uppe under striden,
Och Gudar le åt mig, då jag dem blotat
Allt skönt och stort, som jorden bär, till offer;
Och så belönande min fromma iswer,
De sända ned en liten tjensteande
Ät mig till brud, som öfwerallt mig följer,
Och högt mig älskar, smyger sig intill mig,
Tar mig så hårdt i famn, och hjertat höljer
Med heta kyskars glödd, och heter Änger.
Då spänner jag min rustning fringom lifwet,
Och går till kamp mot Ödet, slår det neder,
Och stormar Gudars silfwerport, och vräker
Från sina stolar Walhalls grymma Gudar,
Och sedan dörr från ånger och från allt:
Det blir en wäldig dödd, en äkta dödd,
Så god, att intet lif den öfwerwäger. —

(Erkebiskopen kommer ur Kapellet.)

Det blir derwid: en blirt, och allt är gjordt.
Jag hugger Christenhetens hufwud af,
Och lemmarna förgöra se'n sig sjelfwa.
Du darrar, hand! det har du förr ej gjort,
Då du med swärdet kluswit hårda hjelmar,
War stark!

Femte Upptädet.

Alrik lyfter swärdet öfwer Ansgarius, som nedkommit af höjden, men hejdar sig wid åsynen af Owinnan med döda barnet, som framträder från en annan sida.

Alrik.

Ru blef jag åter mild: der modren är
Med döda barnet, måste sriben wara.

(Han afstagsnar sig.)

Owinnan.

Barnet gick i rosenlund
Leende om aftonstund,
Slumrande på blomstertufwan.
Ljusalf smekte barnets kind
Med de hwhita wingars wind
Uppå blomstertufwan.

Dröm i gröna gråset låg,
Lurande på gossen såg,
Som en höf på lilla dufwan:
Kröp och kröp i barmen in,
Stal i hjertat gadden sin
Uppå blomstertufwan.

Ljusalf gret, och liten sof,
Moder gret, och liten sof;
Tåren rinner, hjertat blöder:
Når som moder gråter så,
Liten sofver tungt ändå,
På år liten döder.

Se barnet, som du lätit mörda, Biskop!
Kan du ej wäcka det, så dröp och mig!

Unegarius.

Ej så, o qwinna! Till din älsklings döb
Ostyldig är jag, klaga mig ej an!
Be mig, om blodstulb låg uppå mitt hjerta!

Qwinnan.

Med denna ed du swår dig icke fri;
Ty man kan mörda utan swärd och spjut.
Och du kan wara mördare ändå,
Fast intet gjutet blod emot dig vittnar.
Du wet det wäl, att en af dina munkar
På din befallning döpt ihjäl mitt barn.
Han ryckte upp det ur sin söta sömn,
Nedsänkte det i falla wattenets djup,

Och dränkte der mitt lifs lydfalighet.
O we! — han döpas skulle, wadert dop!
Så fastligt, att den hela wida werlden
Wid blotta tankan må förstenad blifwa,

Ansgarius.

Deruppe bor min domare: han ser
Mitt hjertas innersta: han wet min ofkuld,
Och slår med rättwis hand den nidings hufwud,
Som under heligt sken, som Herrans Prest,
Gör Satans tjenst. Guds wrede öfwer honom!
Så återstod af alla mina sorger
Den bittraste, att mina egna bröder
Förneka mig, och grusligen förderfwa
De långa årens ännu spåda frukter,
Och gjuta gift i ordets förflingsblommor.
Du är bedragen, moder! grymt bedragen,

Owinnan.

Ja! grymt bedragen på min lefnads hopp —
Och du har röfwat det, du hala igel!

(Efter ett uppehåll.)

Bli'r du ej wred, bli'r du ej wild ännu,
Så tror jag, att den stygga munken ljugit.

Ansgarius.

Så argt har ingen ljugit under solen,
Och kunde du, som Gud, mig genomskåda,
Du gret tillbaka alla onda ord,
Som öfwer mig från dina läppar flutit;

Men du är moder, en förtrodd moder,
Jag lider med dig, jag förlåter dig.

Owinnan.

Hit kom jag att dig håstigt öfverfalla
Med vredens ord, att reta dig emot mig;
Ty jag var säker, att ditt hjertas ondsta
Uppå ditt anlet skulle strifwen stå: jag trodde
Ditt öga argt, som en förgiftad pil.
Men jag bedrog mig. Dina blida blickar,
Din klara panna och ditt stilla tal
Uföpnade mig snart, min tunga bundo.
Jag läser ömhet genom ögats tårar;
Ditt hela väsende är lugn och frid.
En sådan man kan icke barnen hata.

Ansgarius.

Jag älskar barn och deras fromma hjertan,
Och deras öfvald är min lust och fröjd.
Omwänden er till barn, är min prebikan;
Det heliga är ungt och äldras aldrig,
Och barnet är Guds helgedom på jorden.
Och skulle jag ej älska dessa små,
Då sjelf den Gud, jag dyrkar och bekänner,
Var barn och låg invid en moders bröst,
Som det du ber i dina armar håller!

Owinnan.

Han lefde wäl; du ser, att mitt dödt.

Ansgarius.

Han led och döden: döden blef hans lif:
Han uppstod åter såsom lifwets Konung.
Han har försökt, hwad lifwet äger ledt
Och ljust, hwad dödens stund är swår och bitter;
Dersföre band han döden, bröt des wälde,
Och sitter nu på hårlighetens stol,
Och knyter jordelifwets brustna länk
Med ewighetens rosenband tillsammans,
Så mildt och stilla, att wi det ej känna.
Och vill du weta, hwad han heter, qwinna?
Hans namn är Ewig Ungdom, Ewig Kärlek.

Owinnan.

Jag wille gerna tro uppå din Gud.

Ansgarius.

Tron är en lilja: hon är himlens dotter.
Den högste sår osynligt öfwer ången:
Tyfl gro hans frön i ljumma jordens samn,
Och liljorna stå fagra upp och glänsa.
Men när Han sådde, ingen dödblig wet;
Håll hjertat rent, din ostulds hopp förwara,
Så kommer tron från höjden.

Owinnan.

Wäntans tid

Är fort; ty jag är redan wigd wid döden.
Den swarta munken war för grym: han släkte
I falla watten lifwets klara fackla:
Jag famlar nu i mörkret utan ljus.

Ansgarius.

Ej släckt är dgats ljus: det blundar blott.

Owinnan.

Lågg handen här: han är ju kall som is.
Lågg lifvets hand på dödens marmorbild:
Den kyles förr till döds än skynen visker,
Och döda mig ej mer med hoppets löften. —

Ansgarius.

Min Herres hand kan lena dödens is:
Du får din älskling ur hans helga hand
En gång så varm och rosenfärgad åter.

(Han lägger handen på barnet. Det slår upp ögonen och
leswer. Ansgarius höjer sina sammanlagda händer mot
himmelen.)

Du Ewige! din tjenare så nära? —

Jag lofwar Dig, jag fruktar, och jag bäsvar.

(Han täcker sitt ansigte.)

Owinnan.

Han leswer — hjertat slår: jag lrrar mig:
Jag drömmar eller dö, o, må jag dö,
Förän min salighet förgår: du leswer?
Se mig, mitt barn, se mig, jag är din moder,
Och bignar ned af glädje inför dig,
Du underlige man, och dig tillbeder:
Du är min Gud, du råder öfwer döden.

(Hon knäfaller för Ansgarius.)

Ansgarius.

W' lde knä för mig: jag är ej Gud,
Hans ringa Prest, ett redskap för hans under;

Men han är när dig här på detta rummet.
 Fall ned för honom, nedlägg för hans fötter
 Din förflingsgård af offer och af tårar.
 En sådan stund, som denna, får du aldrig,
 Så skön, så helig och så rik på kärlek.
 Gud står framför dig med de öppna armar:
 Hans nådestrålar glans dig öfversvämmar,
 Och bön skall öppna hjertat, der de falla.

Ovinnan. (beder. Under bönens
 tysta andakt gör Ang-
 garius försteden öfver
 henne, och går sakta
 bort. Hon uppstår nå-
 gra ögonblick derefter.)

Nu vill jag kyssa dina händer, Fader!
 Hvad? borta är han, undan mig försvunnen?
 Om Gud ej tagit honom upp af jorden,
 Så vill jag gå till dess jag honom finner,
 Framräcka dig, min dyre son, till honom;
 Ty du skall skåda den dig lifvet gaf,
 Och så wälsignelse ifrån hans mun,
 Att du en gång må öf hans namn wälsigna.
 Densamma moder, som fring staden gick
 I sorgens skrud och ropade om död,
 Stall nu i glädjens drägt, med ljusnad blick,
 Förkunna lifwets ord och Herrans under,
 Och berg och stenar, dem min sorg ej rörde,
 De skola gråta med mig i min fröjd.

Sjette Uppträdet.

Alrik.

Med stilla gång jag detta rum beträder,
Der än i gråset synas gudaspår.
Jag vördar Siaren: hans tal mig gläder:
Hans underverk mig med beundran flår. —
Hwad glans det kommer af hans gyllne kläder!
En ring af ljus omkring hans hufvud står.
Min håmb förmildrades af ordens blomma:
Svärd! wid den mannen får du icke komma.

Balsfader grånar: gudar åldras alla:
Min barndoms trollring re'n fördunklad är.
De redan länge varit mig förfalla,
Och värma jag i himmelen begår.
Lungt lifvet blir, då hoppets stjernor falla,
Och kronan ryckt ifrån dess hufvud är;
Ty kämpen söker sig en sol i striden,
Och målet för sin handling utom tiden.

Min ungdomskraft, i svärdets lefostunder,
Den rese blef, som all min dyrkan tog:
Den smek en gång, trots alla sina under,
Och kärlek blef min Gud, och kärlek dog:
Nu går jag hemst i fordna offerlunder
Bland altaren, dem ödet sönderflog.

Hwar Gud jag tror, hwar ros jag rör, förvisnar:
Hwar står den ewiga, som aldrig wisnar?

Har wäl från Hels svartklädda, bystra dalar
Gulbloelig Balder i sin glans uppstått,
Trädt in igen i Walhalls ljusa salar,
Och solstensmanteln, kronan återfått?
Mildt denna aning själens grund hugswalar.
O, wore den ej rök och dimma blott!
Jag wille gå på swärdssegg till hans möte,
Och som ett barn nedfalla i hans sköte. (Han går).

Sjunde Uppträdet.

Oldurs Stuga.

Dörren är i bakgrunden. Wapen hänga kring
väggarna. På eldstaden midt i rummet glimma nå-
gra eldskol med matt sten, af hwilket den på en karm-
stol slumrande Oldurs ansigte upplyses. Thore och
Are inkomma med wed, den de lägga på elden.

Thore.

Så, Farfar! få wi nu din saga höra?

Are.

Han sower wißt.

Thore.

Jag undrar om han blundar.

Are.

Stör ej hans hvila, Thore! wänta litet!
Han är så wacker, då han sofwer. Tyft!

Thore.

Om jag blott stryker Farfar löst på skägget,
Så waknar han; det plår jag ofta göra,
Så smeker jag hans kinder, när han waknat.
Han blir ej vred: du skall få se, det lyckas.

Are.

Låt bli det, Thore!

(Thore går fram till Oldur, och lägger handen på hans haka. Are bäller honom med all makt, då han, i fara att falla baklänges, griper hårdt om skägget. Oldur waknar, och Thore, då han will draga sig tillbaka, snafwar omkull på några wedtrån.)

Oldur.

Hvem tog mig i skägget?

Thore.

Jag, Farfar!

Oldur.

Will du något?

Thore.

Höra sagor —

Nu medan brasan brinner.

Oldur.

Sätt dig, goße!

Den ej kan stå på benen, han må sitta.

Thore.

Att stå och springa, hör en goffe till;
Du har ju sielf förbjudit oss att sitta.
Nog kan jag stå, och starkare jag är
Än Are, fast med sweet han får omfull mig.

Are. (som lagar om elden med
ett gammalt spjut.)

Om du är starkare, jag inte wet;
Men att du ej så wäl kan lösa gåtor,
Och binda not, och göra granna drakar,
Det wet jag.

Thore.

Intet duger oförsökt.

(De brottas. Are will wärja sig med spjutet, men blir
öfwerwunnen och faller.)

Oldur.

Nu stilla, goßar!

Thore.

Jag fick spjutet, Are!

Den gamla hjelmen, som på wäggen hänger,
Fullrostad, full med spindlar, som du fått
Af farfar, och ej bryr dig mycket om,
Den skall jag winna af dig nästa gång.

Are.

Gåsten kommer i ett hus,
Huset genom gåsten far,
Wården blir i gåsten qwar —
Tyd mig gåtan utan frus.

Thore.

Lös gåtan sjelf. Jag älskar ej att grubbla.

Are.

Wålan! jag vill då hjälpa dig att tyda.

Sjön huset är, och gästen är ett nät.

Och wården fisken, som i nätet fastnar:

Om du är stark, så är jag slug, min bror!

Oldur.

Gåttwis vill Are, stark vill Thore wara;

Dock båda lären I deri förlikas,

Att jag för eder något må förtälja.

Och efter jag i qwäll är glad till sinnes,

Och minnet leker för mig af min ungdom,

Då jag i eder ser två trogna bilder

Af forntids kraft och wisshet wåra upp,

Att blifwa fosterlandets stöd och åra,

Så vill jag något underbart berätta,

Till öfning för inbillning och förstånd,

Som jag med wilja länge har förtegat.

Min fader, då han hufwudhvit och gammal

War worden såsom jag — då war jag gosse,

Wid edra år — tog mig i hand en qwäll

Och sade: „Oldur! jag är trött att lefwa,

„Och samlas snart till mina faders ben.

„Jag vill se solen än en gång derute

„Förrän jag dö; led mig på berget upp!”

Jag gjorde så: den gamle satte sig,

Och njöt med fröjd den sköna qwällens wällust,

Och bland de andra sägner, han förtälde,
Dem redan jag i arf er anförtrött,
Kom fram till slutet denna dunkla saga:

„Högt i Norden låg en hårlig borg på en klippa.
Långt såg man derifrån öfver land och sjö. Berg och
fullar och betornade borgar lågo rundt omkring såsom
Lydfingar under den höga klippans borg. I den var
en sal, som var ståtligen inredd. Dess tak hvalsde sig
som en blå himmel, och fyra upprätta björnar af guld
stödde dess hörn.

Måttig och stor var den Konung, som der rådde.
Staliga Kämpar i harnest omgäfwö honom. De woro
glade och drucko. Skalder med gullharpor söngo om
Kämparnas bragder. Dro het en af dem.

Sjelf satt den höge Konungen på en bildprydd silf-
werstol. I jern war han klädd, så blankt som hafwet,
då det är lugnt; hiesan omslötts af en skön stormhatt,
och hvitt flöt skägget i vågor öfver brynjan. Han
war blek af ålder i sitt anlete; men kraftiga drag fatta-
des icke. En stor gyllne tasla höll han i den wenstra
handen. Ett swärd war griffel i den högra.

Och han täljde runor. I en blå ormslang, som
flingrade sig i konstiga bugter kring taslan, ristade han
sköna, måttiga runor, en för hvarje segerdag, början-
de wid ormens stjert, och allt framåt skallen. När so-
lens wagn rullade ned i wester, och glansen af dess guld
låg på wattenet som ett glöddande skum, förenande him-

mel och haf, i hwilket hwhita swanor badande flögo upp och neder, när Kämparne kommo hem med seger, då skref han en runa, och sången ljöd wid harpens klang i borgen.

Natten kom. Då sken den mysturna runan, och det war som om dagen.

Ären runno, och Drmen war fullskrefwen. Mulna sutto Kämparne, då de hemkommit med seger om qwällen; ty Kungen skref ingen runa. Då steg Dro fram och frågade:

„Runfader, är du döder?“

Men Kungen log sorgligt. Alla wäntade mörker om natten; ty de trodde solen skulle gå ned. Men solen kom högre, och wille icke ned. Hon kom närmare borgen. Kungen wille skrifwa; men han kunde icke mera. Borgens port flög upp, Kämparna skälfde. Dro qwad:

Blef fitter Kungen,
Blefare runan.
Ho kan mig såga
Hwad Runfader wäller?
Harpan är stum,
Och strångarna darra:
Dro will dö.

Solen kom strålände genom porten. Då brann borgen i ljus, och Kämparne skylde sina ansigten. Somlige knotade, somlige knåföllö. Men skenet mildrades, och en skön Jungfru i hwhita kläder framskimrade ur

den mer och mer hvitnande glansen, hvars yttersta strålar blott woro heta och röda. Ett underfönt barn satt på dess arm, och slågtade med en palmqvist glansen från Jungfruns ansigte.

Den gamle Konungen sade: „Pilt, hwad heter du, och hwadan är du kommen?“

Jungfrun sade: „Hit är kommen Konungen af Österland.“

Då sade Konungen i Nordansalen: „Spåd är du att wara Konung. Will du ej sitta hos mig, och se mina runor?“

Konungen af Österlandet sade: „Jag will sitta hos dig.“ Och han såg på den runfulla taslan; ty Jungfrun satte honom i den gamles knå.

„Sköna äro dina runor; men en fattas. Ingen medelruna synes här wara. Will du, så gräfwer jag dig en, Konung!“

Det bejakade Konungen, och pilten ristade med den klara ändan af sitt finger midt på taslan, och guldet smälte undan då han skref.

Och det war en Blobruna. Hon såg ut som en nyss utsprucken rös, doftande och skön.

Men då war det underligt att se, huru de andra runor började att krypa och gå, lifsom fruktade de den nya, och slogos inbördes. An skotos de samman, an lupo de ut åt olika håll, och rusade åter ihop, att det flamrade hårdt i salen. An gingo de parwis rundt

omkring brådden, och den främste steg tillbaka, att de alla ramlade. Men snart fattade de hvarandra, gingo i vågor upp och ned, och blefwo till fjäll. Ormen slingrade sig, och gapade mot blodrunan. De föllo båda till golfwet, loßnande från taflan, och kämpade. Då ryfte alla, som i salen woro; men pilten log.

Taflan swartnade; och då den gamle Konungen, som stilla affomnat under striden, sönt ned i jorden, föll hon doft öfwer honom som en lifsten, der ännu hålor syntes efter de bortlupna runorna. Blodrunan wårte, och Konungen af Österlandet satte den på sitt bröst. Ormen och han kämpade.

Då reste sig alla Kämparne, somlige för ormen, somlige för Konungen. Jorden skalf wid det wåldiga slaget. Hjeltar föllo, och af deras blod wårte rosor upp, och snart blef den wida salen som en blomstergård. Och den sköna Jungfrun gret. Ormen böljade sig; förfärligt skramlade dess fjäll, och han rusade med dubbel kraft mot Konungen af Österland — — — "

Här tyftnade min faders matta röst:
Hans hufwud sönt: det war förbi med honom,
Och gåtans nyckel tog han med i högen,
Elsom dess slut. Mörkt är den, och mitt lif
Har icke hunnit till att den förklara.
Måhända finnen I dess nyckel, barn!
En tiden tyder mycket.

Are.

Hu, jag ryser,

Den grymma ormen —

Thore.

Är du rädd för tanken?

Du skulle dött af skräck för verkligheten,

Du är ju slug; förklara farfars saga!

Are.

Jag tror att ormen vann.

Thore.

Jag tror tvärtom;

Den, som så mäktig runa skrifwa kunde,

Blef ej af några etterormar biten.

Oldur.

De gamle, som i sagans helgedom

Inwigde varit, ligga i det tysta;

Men spörjas torde någon gång i werlden,

Swarthån betydelsen kan rigtad vara.

Ett säger jag: hvad som af ålder varit,

Är heligt, barn! må ingen gåcka det!

Barn få ej leka med den heta elden,

Först lära runors språk, förrn de dem skrifwa.

Rör nu upp elden der! Det blifwer mörkt.

Åttonde Uppträdet.

Desamme, Alrik.

Alrik.

Mörkt är wål här; men mörkare är ute.
Wål står sig den, som får wid brasan sitta,
Och slumra sakta wid dess milda värme;
Men den, som ute går i swarta qvällen,
Semt sölande och ingen lyckta öger,
Och icke finner, efter själens sadla
Har brunnit ut, den står sig sämre, den.

Oldur.

Hwad söker du i qväll? hwi har du icke
I stilla samqwäm här ibland oss suttit?
En man har dagen fått, för att arbeta,
Och finna hwad han äskar och behöfwer,
Och dagen är så lång att den förslår.
När aften kommer, skall han hemma blifwa,
Och öfvertänka, hwad han gjort om dagen,
Upplösa handlingen och werksamheten
I ljust minne och i ädel hvila,
Det bätar ej i mörkret ute trefwa,

Alrik.

Men om hans handling då är mörkrets handling,
Om solen honom styr, och han styr solen,
Då går han helst om natten, will jag tro.

Oldur.

Rätt så. Nu hör jag väl, att du ej menar
Dig själf med denna bild; du är ej någon
Nattvandrare. Dndt trifwes bäst i natten.
Du war ju alltid solens wån och dagens,
En ådel mandomsblomma, som sig wände
Mot ljusets ursprung, hwart det strida måtte,
Som helst gõt ut sitt doft i solens sken,
Och blomstrade, insupande dess strålar.
Det mörka, kalla har du aldrig ålskat:
Din rena kämpesjål, liksom en spegel,
Har fattat upp hwar ljusets bild begärlig,
Och återkastat den mer klar och hårlig.

Utrif.

Så war det fordom. Allt förändrar sig.
Man blifwer äldre med hwar dag man lefwer,
Och sämre: allt det wet du nog, min fader!
Så äfwen jag: nu solens sken jag hatar,
Och lider illa nog den bleka månen,
Som sitter likt ett snålt, nysfiskt bga,
Och will bespeja mig, när som jag wandrar
På sporriagt rundtomkring i nattens timmar.
Det är ju hårdt, att, då all jorden sofwer,
Och menniskorna lyttat se och höra,
En stackars man ej kan få gå i fred,
Och göra hwad han will i hemlighet.
Då gapar månen ned, och will mig sluka
Med sina blanka blickar, och jag måste

Gå hem igen med oförrättad gerning,
Om icke ett barmhertigt moln vill komma
Och sluta himlawåltarns ögonlock.
Det är fersfröckligt, det, att jord och himmel
Förenat sig, att skiftewis mig plåga.

Oldur.

Med undran hör jag, Alrif! dina ord;
Ty såsom luften blå från dimmans dunkel,
Så skiljer du dig från dig sjelf, min Son!
Och outgrundlig är mig din förvandling.

Alrif.

Jag trodde dock, jag gjort mig nog begriplig;
Men om du ej vill fatta ordens mening,
Så vill jag väcka dig med detta tillägg:
Som du har gjort mig, Fader! sådan är jag.

Oldur.

Wid Öden, Alrif! sådan är du icke:
Ditt kämpeursprung du i qväll förnekas.

Alrif.

Jo, just i qväll är jag din rena afbild,
Du gamle, gråa Gubbe! jag vill blod,
Och derpå kännes ulfwens ulfswaursprung.
Och för att wisa dig, att jag dig älskar
Och aktar eden, jag inför dig swor,
Så vill jag blota åt de gamla Gudar
Här inne, nu, i denna stund: hur hårligt!
Wid blodets rop och lågans höga fladder,
De skola wakna, rusta sig och luta.

Nog vill jag väcka dem, det lofvar jag,
Så vida någonsin de lif besuttit;
Men slumra de igen, det bryr mig icke,
Och intet offer mer dem återväcker.
(Han fattar Are och Thore, och leder dem fram till Eldur.)

Ostyldigt blod är Asarna behagligt:
Hår äro twenne unga lamm, min Fader!
Som nu så stilla gå i bet och tiga;
Men så de åren på sig, kommer sweetet
I hjertat, och om ej min blick bedrager,
Så blifwa de en dag, förrän du tror,
Ett par wådurar, som sin herde stänga.
Nu tro de Thor och Oden, Frey och Freja,
Och kunna räkna upp på sina fingrar
Den långa raden af de gamla gudar;
Men, ser du, ungdomskraften växer till,
Och vill ej alltid bo i barnets linda.
De wilja en gång tänka, dessa barn,
På egen hand, och då är det förbi:
De gå ifrån din tro, då du är dödd.
Nu, innan än en sådan giftig fläkt
Fördunklat själen's himmelsklara yta,
Så brytom wi det spåda lifwets stängel,
Inför de mäktiga, i Gudhem bo,
Och bringom dem det söta blomsterparet,
Att jag må blifwa fri ifrån min ed,
Och bästa ämnet för den onda tidens
Drena låga bli ur wågen rdydt.

(Han drar svärdet.)

Knäbbjen, barn! nu vandren I till Öden.
Jag ser, I båfwen ej för sista resan.
Friskt mod, ren blick ännu i dödens timma,
Och upprätt hufvud, karlafärg på kinden:
Det är en Sweets sed, att så se ut.
Wak upp i Walhall, öppna silfwerporten!
Två gudabarn dig gästa, store Öden!

(Han lyfter svärdet.)

Are.

Släpp mig, jag vill ej dö.

Thore.

Dö, men ej slagas:

Jag vill wäl slåss med dig om lifwet, Alrif!

Oldur.

I Gudars namn! dig hejda, wilde yngling!

(Han vill rycka barnen från Alrif.)

Min älbers glädje, fosterlandets hopp,
Will du förgöra — och du är min son? —

Alrif.

Ja! som en trogen son jag för dig står;
Du har ju sändt mig ut med swärd i hand,
Att döda fränder, som från Asars lära
Affalla först — men grymmare det är
Att först dem låta snärjas in i willor,
Och lönst föröra dem wid målets gräns.
Nej, Oldur! det är segt: uppriktigt handlom!
Att öppet slå ettusende ihjäl,

Är ej så grymt som att ett enda lif
Med smek och konst utur kroppen stjåla.
Upp! dödom allt hwad lif och anda har,
Af Odurs slägt: jag will ej gömma mig,
Men modigt följa dem i döden. Sedan
Kan du med trygghet lefwa, säker dö.
Men om, när du inträder i Walhalla,
Din blotta hjässa och ditt silfverskågg
Har något rodnat, om du slåddar golfwet,
Och Odens kämpar wända sig ifrån dig,
Skyll ej på mig; du har det själf så welat.

Oldur.

Son! grymme Son! wid hwart af dina ord,
Sag dö en gång: — Hwad will du dessa barn?
O, hörde du den forfens wilda dån,
Som brusar här, en ström af samna fälla,
Ur hwilkens djup ditt eget lif har utgått —
Då släppte du ditt swärd, och bleswe midt.

Are.

Nåd, nåd!

Oldur.

Stöt neder mig, slå ned din Fader!
Mitt blod och deras komme öfwer dig!
Det är din broders barn —

(Han riswer sina kläder.)

O, we, hwad fasa!
Min Son en ulf; mitt hus en mördarkula.

Thore.

Tag mig i famn, och kyss mig först en gång;
Jag vill ej att du dödar mig af vrede,
Och sedan skall jag ej för slaget blinka.

Alrik.

Man rör ej för, att man ej är af sten:
Jag vet ej till mig mer — kom i min famn,
Du och — jag kysser er — förlåten Alrik!

(Han kysser barnen.)

Oldur. (omfamnar Alrik.)

Min är du åter, ja, du är min Son.
Du tänkte aldrig mörda dessa små:
Du ville pröfva mig. Nu är allt godt;
Förbannelsen hann ej från mina läppar.

Alrik. (räcker swärdet åt honom.)

Tag åter detta, då du väl har funnit,
Swad mildhet ligger i det hemsta löfte,
Du lockade derute af min mun;
Lös mig den swordom, som så hårdt mig trycker,
Och låt mig hämnas dig på annat sätt.
Räck mig din hand derpå, med du är varm,
Och låt ej menstligheten åter falla!

Oldnr.

Mig fresta dina ord; men framför allt
Gå Gudars rätt och Nornans wisa domar:
Swad engång swuret är, går ej tillbaka,
Så wißt som strömmen ej går uppför klippan.
Oskulden helig är; men, mina barn!

Om I förgåten mina ord och läror,
Och löpen blindt från Gudar och från minnen
I en förderflig nyhets lönsta famn,
Då står min hämnare med swärdet der.

(Göfarne draga sig sakta undan.)

Det är min kärlek, som det ordet säger.

(Han vinkar dem till sig. Åre dölsjer sitt hufwud i hans knä.
Thore ser stindt på honom.)

Ulrik.

Nej! du får bedja dig en annan bödel
Af Gudarna: jag drager ej mitt swärd
Mot dessa barnen mera: det är wißt.
För mig de gerna skola lif och tro
I ofstörd frid behålla och bekänna.
Du vill då icke swärdet återtaga?
Jag får ej bringa dig en annan hämb —
Är du ej nöjd med annat blod än eget?

Oldur.

All annan hämb är intet, batar intet:
Blott den, du swor, kan rädda fosterlandet.
Det är min tröst: som trogna, sanna Ewear,
Sin bana skola de till målet wandra,
Och faste stå wid sina fäderns tro,
Som bryggans pelare i Mälarns djup
Emellan Adelsö och Björkö stränder —
Förwara swärdet; glöm ej löftet, Ulrik!

Ulrik.

Hårdnackade! jag minnes hwad jag swor,
Att detta swärd skall genombåra den

Som först af Oldurs slägt på Christus tror
 Och blifwer döpt; men dessa barnen döda,
 Det har jag aldrig swurit: och hwem wet,
 Hwem denne förste blir? Nog af, war trygg;
 Jag bår min plåga, tills min stund är kommen.
 Du längre, fader! jag dig här betraktar,
 Du mera liknar du en dunkel wålnad,
 Som spökar lefwande, som glömt att dö,
 Och icke mera wet, hwad tiden lider;
 Ty han har rymt ifrån dig. Du står qwar,
 Af månen genomlyst i egen graf,
 Det enda, tiden öfrigt dig har lemnat,
 Och kan ej skugga kasta; ty du är
 En skugga sjelf. Nu måste jag härut;
 Ty örnens wingar susa på min hjälm,
 Och andra röster ropa mig. Farväl! (Han går.)
 (Elden förkolnar. Oldur sitter med barnen omkring sig,
 i djup tystnad.)

Täckelset faller.

III.

Första Uppträdet.

Björkö.

Gata i Staden.

Clemens med en bibel, Två Rämpar.

Sörsta Rämpen.

Stå, Munk!

Clemens.

Min Wån, jag har ej tid att stanna.

Sörsta Rämpen. (griper honom.)

Håll, säger jag. Godt folk plår icke fly;
En tjuv, en skålm blott, springer, då han ropas.
Hwart ämnar du dig hån med silfverskrinet?
Har du ej stulit det? Jag tror ej Christna.
Lås wackert opp; ty är det silfwer utan,
Så har det utan twifwel guld i munnen.

Clemens.

Nej! nej! så sannt jag syndar! intet skrin;
Men guld det innanför är åkta klart,
Fast du dess klarhet icke fatta måltar.

Andra Kämpen.

Lås opp!

Clemens.

Sag har ej tid.

Sörsta Kämpen. (med handen på
svårdsfasweln.)

Dö, eller öppna!

Clemens. (öppnar silfverbibeln.)

Rent blänker guldets hår; dock ej för eder.
Med händer winns det ej, och ej med swärd,
Långt mindre med ett rytardord: man slår sig
På kämparvis ej in i himmelriket.

Sörsta Kämpen. (öppnar boken.)

Hwad lustig brofighet! se på, hur rödt
Och blått och guld och alla granna färger,
I sållsam blandning hwimla om hwarannan,
Som sjelfwa Bifrost låg på hwhita bladet.
Hår står ju Brage sjelf med gyllne harpan:
Der Thor, med portarna wid Totunhem
På ryggen; se, der har han Midgårdssormen,
Will slita upp dess gap med gudastyrka.
Nu kommer Walhalls sal, så hög och präktig;
Der ser man ljusastakan stå på bordet
Med gyllne armar, jemte mjödets kår,
Och Oden sjelf, i djupa tankar sänkt,
I gullstrud och med bröstflapp, höljd af perlor.
Han pekar upp med handen: tom är salen.
Ja, ja! tom är han: Oden pekar upp —

Hwad dr wål upp i Walhall? Gudars sate
Är allrahögst: det bår sig ej, min Wån!
Hwar har du fått den underfulla boken?

Clemens.

Jag har den skrifwit, och jag har den målat.

Första Råmpen.

Jag köper den.

Clemens.

Mitt lif får du på köpet.

Första Råmpen.

Jag byter med dig: will du hafwa guld? —

Clemens.

Guld? ej för guld jag inom dunkla cellen
Har wakat nattetid wid lampans sken,
För att få måla dessa underbilder.
För guld jag ej den halfwa natten bedt,
Och halfwa natten utbredd här i färger
På pergamentet bönnens byra frukter.
Guld ger ej åter helsans forbna styrka,
Som smälte bort i waka och i fasta.
Jag nedlagt här mitt hjertas helgedom,
Min tro, mitt lif: det kan ej så betalas.

Första Råmpen.

Hwad will du då att jag dig ger i byte?

Clemens.

Ditt swärd.

Första Kämpen.

Mitt svärd? tro icke det, min gubbe!

Min trogne följeslagare i lifvet,
Mitt ljus i mörkret, och mitt värn i striden:
Först med min sista blodtår får du det.

Clemens.

Du ålskar svärdet, jag min bok. Hvi vill du
Beröfva mig det käraste jag äger,
Då själf du ej din flått umbåra kan?
Så är min låra: du skall själf försaka,
Om du försakelse af andra fordrar.

Andra Kämpen.

Kolf, bry dig ej om munken och hans bok.

Första Kämpen.

Dröj litet! något wackert kommer här:
Se Balder, hvar han ligger blek och död,
Och Nanna står wid bären stum och gråter.
Mig tyckes werlden död: så tyst och kallt
Är allt omkring den fallna gudafonen.
Du målar bra.

Clemens.

Din tydning jag ej lider.
Gif hit min bok; des höga föremål
Oshelgas af din hedniska förklaring.

Andra Kämpen.

Sag tror dig ej: jag fruktar att du herar.

Clemens.

Tro hwad du vill: din tro är slät ännu.

Andra Kämpen.

Jag nåpser dig för detta ordet, Prest!

(Han hugger efter Clemens.)

Clemens.

Hjelp, Jesu!

Första Kämpen.

Etyr dig, broder! Folke kommer.

Andra Uppträdet.

Desamme, Oldur, Solke Lagman.

Solke.

Gj wäld! stic swärdet in! Frid bjuder jag.

Andra Kämpen.

En swartkonstmakare bör döden dö:

Han hådar Gudarna. Se, hwilka bilder!

Solke.

Gack nu i fred och ro, du Christne man!

Ditt lif är fritt; men boken jag behåller:

Den synes underlig för mina ögon.

Då jag den granskat, får du boken åter,

Om den från swel och trolldom fri besinnes.

Clemens.

Ransaka! Herren öppne dina ögon,
Att du må fatta, hvar den innesluter!
Jag tror ditt löfte, och förblifwer trygg;
En ingen trolldild eller ord du finner,
Om du i ewighet den genomföcker.
Jag lånar dig min skatt; men wårda den
För släkt och men!

Solke.

Så noga som mitt öga.
(Clemens går.)

Andra Kämpen. (till den första.)

Här saknar ingen oss: wi gå vår väg.

Första Kämpen.

Då rostet fallit wäl i jägarns händer,
Må stöfvarn löpa, hwart han vill och gitter. (De gå.)

Oldur.

Nu vill jag att du lemnar mig i dag
Den sifwerboken, att jag må förnimma
Des innehåll. Jag är i runors tecken
Och andra sinnebilder wäl förfaren.
Dörhända ligger här med klara ord
De Christnas dödsdom tydeligen skrefwen.

Solke. (ger honom bibeln.)

Gör så; jag känner din förfarenhet:
Och tiden lider till den stora dagen,
Då dödens eller lifwets lott skall dragas,
Och hwart bewis mot fienden är dyrbart.

Nu brusa högt de unga **Swearas** sinnen:
Nu reser mannen sig: nu stapplar gubben
Från sätet upp, af iswer håstigt fattad;
Swar en vill se den stora kampens utgång.
Det blir ej wanlig strid, då man mot man,
Dch här mot här går fram med mod och styrka;
Dsynliga och höga gudamakter
Medstiga nu på jorden för att brottas:
Gud går mot Gud: det blir en gråslig fejd,
Dch wi, som gå och stöfa om hwarandra,
Bli werktug blott för våra Gudars råd.
Dß egnar stå som berg, der de oss ställa,
Dch flyr oss segren, som jag ej förmodar,
Som berg wi falla på den onda skaran,
Att de med oss förgås, som oss besegrat.

Oldur.

Wi böre handla, såsom fria männer,
Dch ware stöd hwem som det vill och kan!
Jag skall ännu, i mina gråa dagar,
Nwarhålla kraftens sista slägt i bröstet,
Dch känner wäl, att när den rusar ut,
Så tar den med sig lifwets pust i flykten.
Jå skola klaga på min graf: den gamle
Har ingen, som vill följa sig i döden,
Dch jag får ensam dö, som jag har lefwat.
Men som ett snösjäll, med sin hwhita hjesa,
Ser resligt, trotsande mot middagssolen,
Dch dock förtåres långsamt af dess strålar,

Och löses upp i strida wattenfloder,
Som gjuta fruktbarhet i ång och dal;
Så skall och jag af tidens brand upplöfas,
Och af den dimma, deri jag förwandlas,
Skall rinna merg i fosterjordens barm.

Solke.

Din hjelteson, den hårliga, den unga,
Skall i sin faders fotspår wärdigt tråda.
På honom hvilat hela landets hopp;
Han är vår källa ungdoms, dyra krona.
Med honom åge wi vår seger gifwen;
Ty ingen nyhetslåra retas kan,
Då ungdomslågtet slöter den ifrån sig.
Men om med makt den allt ungdomligt fattar:
Om själf den lif och friskhet inne åger;
Förgåfves stråfwa då de gamla männer,
Att bygga dammar för dess klara flod:
Hon bryter banden, öfversvämmar jorden.

Oldur.

Jag minns den tid, då Oldur war för Alrit
Ett heligt efterbörne, wärdt att följäs;
Då ärens wisshet öfwade sin makt
På gosens öppna, men dock stora, hjerta.
Allt mer han växer nu ifrån sin fader;
Han går sin egen väg, och jag går min.
Wäl öf om våra banor sammanstöta,
Förrän den ena förbi målet irrat!

Solke.

Du talar annorlunda nu än förr,
Och mycket wigtigt lärer förelupit
Emellan eder: detta rör mig ej;
Men hwad jag redan hört, mig mera gläder,
Än om han geff i of och lybde blindt
De gamlas råd, och sjelf ej wilja ägde.
Låt honom gå sin gång, han känner sig:
Hwad äldren fruktar, är en lek för ungdom,
Och, tro mig, han går fortare än wi.

Oldur.

För fort, för fort. Han rasar, det är felet.
Som Gud han handlar, då det högfint mod
Och kraft och drift för ögonblicket gäller.
En Jätte lif, han kämpa kan med Asar,
Och det för intet. Fordras lång begrundning,
Och tanken måste werka förrän swärdet,
Om det of gällde hans, ja, werldens lif;
Han går i elden raft, då nycken bjuder,
Jag fruktar, han förstör, hwad wi byggt upp.

Solke.

Det ligger något stort och outgrundligt
I Alriks själ och lynne. Hwem kan säga:
Gå dit! åt honom, eller: stanna-här?
Han är silt eget bde; märk det wäl:
När stunden nalkas, så skall Alrik stanna.

Oldur.

Han är en storm. Widt öfver haf och länder
Han far, vill renja lusten, men i farten
Insuper sjelf, ur tråst, från blomsterfält,
Än giftiga, än helsosamma ångör.
Jag fruktar — och än har jag aldrig fruktat
I otid — någon farlig etterpust
Har han uppfångat re'n: han talar spotst
Mot Gudar, ler åt deras ålderdom,
Vill hafwa allting nytt. O flanna, yngling!
Det har gått långt, då du det forðna ratar;
Dock, huru skulle den sin fader åra,
Som anser alla Gudarna för gamla?

Solke.

Förundras ej, om något sorgligt minne
Af bruten kärlek slundom honom griper,
En tanke på hwad han för dig försakat,
Kan hwåsa någongång hans rena tunga
Till bittert skämt mot detta dunkla, gamla,
För hwars förswar hans ungdoms helgedom,
Den stöna Hulda, öfvergifwen blef.
Blif icke vred; ty onda ord förderfwa
Allt hwad wi wist beredt. War honom blid:
Det stärker honom på hans hårda bana.

Oldur.

Ru ser jag honom sällan. Ofta plågar
Han hos Kung Olof wara, kommer sent

Till hus, och ofta är han icke hemma
På flera dagar: mången mulen qväll,
Då stormen rasar, ser jag honom ro
Med wildsint kraft en båt mot Adelsö,
Att forßen såsom röt fring kölen hwirflar.
Det säges att han långa natten sitter
I Emunds hydda stum, som öde står.

Solfe.

Han vaknar nog, när drömmens mått är fullt.
Må wäl! Mig kallar pligten till Kung Olof,
Att om vårt wärf med honom öfwerlägga.
Budskaplar måste stäras, sändas ut
Att alla kanter: flera rika bönder
Än skola kallas: tinget stundar snart.
Och medan jag mitt kall och öde följer,
Så läser du din bok, och hämtar der
Ranhända Christendomens hemlighet,
Till goda sakens bättnad, när det gäller.

Oldur.

Jag litar ej på Kungen: han är tyft:
Att munkens pladder lånar han sitt bra;
Men folket stöta vågar han ej heller,
Och munnens falskhet kan han icke dölja
Med sina stora, röda knäfwelbårar.
Ditt öga wake noga på hans steg!
Eft' går omkring oss, årlighet kan narras,
Och krig med tungan är ej Sweets konst.

Derföre är det godt att kunna lägga
Sin fä i dagen strar, och drifligt fåga:
Sen, ulfwar, swaren nu, och dömmen, Swear!
(Folke går.)

Tredje Uppträdet.

Simmelen mulnar. Åskväder.

Oldur, Ulrif.

Oldur.

Din ankomst fröjdar mig; ditt möte, son!
Är lyckosamt, ehvadan du må komma,
Du finner mig i qväll med swärd i hand,
Så godt och skarpt att jag ej byta wille
Med Ulriks wapenskrud från topp till tå.

Ulrif.

Vill enwig tyckes mig din stämma bjuda.
Dro ej att jag utmaningen beswarar.
Slå ned mig, Oldur! fäll mig tyft i sanden
Med dina dolda swärd: jag vill ej knota,
Men tacka dig; ty hwad som mera är,
En lif och blod, det har du redan tagit.
Men reta mig, det bör du icke, Fader!

Oldur.

Det ware långt ifrån mig! Kom, min Son!
En lustig syn jag för din blick upplåter:
Ett vittne, som med tusen munnar talar,
Ett spjut, som sára kan med tusen uddar,
Har jag eröfrat utan strid i dag. (wisar bibeln.)
Sär finns en brokig mängd af trolldomsbilder,
Besvärjelser och leda hergestalter —
De Christna Presters hufvudbok, der allt
Af deras snöda konst öf uppenbaras.
Då jag för folket träder fram med denna,
Skall stafwen brytas öfwer nya tron,
Och ådran stängas, hwarur eld och mord
Dhåmnade kring våra kuster flödat.

Alrik.

Låt se ditt fynd: du gör mig undersam.

Oldur.

Följ mig, min Son! wid brasans sten i qväll
Vi wilje af mitt byte öf förnöja.
Nu blåser kallt från sjön, och thordön går;
Dwåbret nalkas. Bäst är under tak.

Alrik.

Jag triffres wäl i lusten, när det blåser.

Oldur.

Blåst war min lust i mina unga dar. (Det ljungar.)

Alrif.

Mårl der i Norden molnets höga vägg;
Hur åskans wigg går fram i hvarja strålar!
Elår han i hafwet, der de swarta böljor
Som drakar orma sig mot himlens hwalff,
Och råcka fraggigt gap mot eldens flamma;
Far han å land, och der förstör en ek,
Elår hufwen af, som lian blomsterknoppar:
Det rör ej honom stort; ty stora andar
De weta icke mycket till sig sjelfwa;
Men småfolk se'n, som hufwudskallar hittar,
Och krålar upp på eken, för att hugga,
Berättar grannnt, hwad det med båfwan sett.
Det går från mun till mun, blir sång och saga,
Och blixten blir oböblig. (Blixt och knall.)
Nu öppnas himlens jernport för en fråmling.
Lycksalig den, som nu gick in. Hör bara,
Hur porten skramlar, då han slår igen.
Skönt låter detta. Oldur! båfwar du?

Oldur.

Har du förglömt, att Oldur är din far?

Alrif.

Det hånder stundom, att mitt minne swiker:
Det mulnar bort ibland, som fästet nu.
Hwar är den blixt, som mina moln kan bryta?
(Oldur går. Alrif följer långsamt efter. Lusten flarnar småningom.)

Fjerde Uppträdet.

Ansgarius, Clemens.

Clemens.

Här stodo de: här röfwades min bibel
Af Lagman Folke. Till dess tinget blifwer,
Det olycksaliga, fördömda tinget,
Stall den nu wandra mellan hednahänder,
Besudlas, tydas wrängt, och så till slut
Ett wapen bli för deras arga ränker.
Det heliga i bilderna och skriften
För deras ögon blifwer hereri,
Och hädelse mot deras afgudsklara.
Så wiglas folket upp emot oss arma:
Och, om ett underverk från döds oss frälsar,
Så warde wi ur landet nersligt drifne.

Ansgarius.

Nej! Clemens! hädandriswen blir jag icke,
Så sannt mig Herren hjälper, icke driswen:
Det har jag fast beslutat i mitt sinne,
Men kanske dödad under tidens storm.
Och skulle det den Högste så behaga,
Med martyrglorian mitt hufvud pryda,
Så ste hans wilje: jag är nöjd dermed.
Min döds kan frukter ge; men flykt är skam.

Den, som bår Gud i hjertat, går framåt
I Andans verk med lugn; och faller han,
Så tar han såret framtill, stupar framåt,
Och går ett steg ännu i själfwa döden:
Så egnar det en Himlens stridsman wara.

Clemens.

Din styrka wördar jag, lifsom din wißhet;
Men den, som döden söker, frestar Gud.
Dig blef ej gifwet verka genom strider
Och att med blod uppskrifwa ljusets ord.
Med mild predikan och med stilla verk
Du kallad är att hårda hjertan röra.
Du Himlens säningsman! från dina händer
Skall ordet falla, som ett mannaregn
Uppfriskande, i hetendomens öfen,
De redliga, men wilsseförda barnen.
Du allt hårtill ditt dyra kall förwaltat
På sådant sätt. Förneka dig ej nu,
Då wredens ande klåder sig i wapen,
Och tiden gåser upp i wreda wågor,
Rörd af det heta ämne, du har lastat
In i dess sköte. Drag dig wist tillbaka,
Tills stormen lägger sig, och allt det onda
Har brusat öfwer brådden, och det rena,
Eisgifwande på grunden stannat qwar.
Se'n blir det tid att komma åter, Biskop!
Och verka mera godt i Herrans frid.

Ansgarius.

Att wända ryggen till i farans timma,
Att från sin Herre och sin Konung fly,
Då han med fienden för lifwet kämpar,
Förrådiskt är, och den, som så betar sig,
Den spottar qwinnan på, den dräper mannen,
Och ingen ärlig hedning handlar så.
Men att bli Guds förrådare, är wårre:
Det ropar eld från himmelen: jag ryser
Wid denna tanke. Clemens! gode Clemens!
Hwem blåste den in i ditt rena hjerta?
Hwi will du den med sagert sten förgylla?
I nöd, i böd Gud sina trogna pröfwar,
Be den, som icke profwet håller, broder!
Hans wert skall falla, som ett hus på sand,
Och bättre wore, att han aldrig börjat.

Clemens.

Högwördige! of hota tidens tecken;
För tidigt faller du, wår kyrkas hufwud,
Och Gud, som will för högre ändamål
Ditt dyra lif åt sin församling spara,
Sjelf winkar dig med fadershand i hamnen,
Tills stormen tystnat har, och luften klarnat.
Derföre sänder han de warningspöken,
Som skola hejda dig, tillbakahålla
Din starka fart mot djupets dolda berg.
Se, wandrar ej bland of en klosterbroder,
Den ingen känner, men som känner alla,

Och andelil far fram åt alla håll,
Och allt förderfwar med sitt milda nit,
Bewisande för dig med ord och gerning,
Att rätta stunden ej ännu är inne?
Wet, att i natten komma bleka skuggor,
Som gå till bön och sjunga i kapellet;
Men når som sången slutar, höres gråt,
Och blod man ser om morgonen på kallen.
Så säga många, att din egen wålnad
Går hufvudlös omkring i midnattstimman.
Det ware hur det will: jag tror på Gud
Fäst mera än på underfulla syner,
Och beder dig, i Jesu eget namn:
Gå ej till tinget! segla bort ur staden,
Förr'n den osälla dagen tänder sig!

Femte Uppträdets.

Desamme, Peregrinus.

Ansgarius.

Se, Clemens!

Clemens.

Märker du nu andens warning?

Wid alla heliga! förhårdas ej,

Gif wika! Kom, wi fly. Han menar så:

Han ser mot jorden, och han rynkar pannan.

Ansgarius. (går närmare Peregrinus.)

Hwad söker du?

Peregrinus.

Dig ej.

Ansgarius.

Det tror jag nog.

Men dröj en stund.

Peregrinus.

Till aftonen det lider,

Och låderlappen — (går undan i en bugande ställning.)

Ansgarius.

Wänta, obefante!

Stå mig till swars för drågten, som du bår!

Är du en Christen man, så stå wid Gud!

Peregrinus.

Och låderlappen faller ned ur trådet:
Brandugglan rustar sina kalla vingar —
Då bör ej heller klosterbrodern hvila.

(För sig själv under bortilandet.)

Djupt, femton alnar under mulden wore
Mig bättre än för dennes elbskensanlet.
Hur kom jag honom och i hast så nära?
Mot denna eld jag ingen salfrå fått.
Så sten och Moses: han sin glans betäckte.
Du, stolte Prest! skall och bli skyld en gång:
Jag vill bårtäcket kring ditt hufvud swepa. (Bort.)

Anogarius.

Det var ej någon Herrans engel, Clemens!
Nej! han var rädd för mig: han märkte wål,
Att wi ej tjena samma gudamakter.
En nidning höljer sig med fridens kåpa,
Och öfwar brott, att jord och himmel rysa,
I Herrans namn, och på min syndaskuld.
Gud ser och wedergäller: det är trösten,
Och jag är glad, att ingen af de mina
I detta swarta wärf besunnen är,
Och mig, sin egen mästare, förräder
Att mörkrets härar för en Judaspennning.
En gång jag osäll war i denna fruktan;
Men nu är stenen fallen från mitt hjerta.
Min fromma kärlek blommar lika helig:
De äro alla trogna, såsom du.

Clemens.

Församla då omkring dig dessa trogna,
Och lemna långt bakom dig stormens ö.
Vänd nu din blick mot andra nya länder:
Ditt andeliga rike är ju stort,
Och alla barn behöfva ju en fader.
Vi följa dig, hvarthelst du styr din kosa.
Fly långst i Norden upp bland snö och is;
Gör klippan till din stol, stig upp derpå,
Blif der en Patriark, predika högt
För vildda skaror Himlens sköna lära:
Vi sätte oss, en trogen väktarrund,
Kring dig, vid dina fötter. Gå mot söder,
Plantera lifwets träd på Wendens jord:
Vi sky ej köld, ej hetta. Allt vi äro
Med dig, vår herde! intet utan dig.

Ansgarius.

På denna jord jag och ett träd planterat,
Som forbrar ömsint wård mot storm och mäst:
Jag vill en blomma skåda i dess krona,
Förr'n annorstäds jag nya frön får ut.

Clemens.

Nu fram mitt sista ord, min sista bön!
I wiken här ett köpmansfartyg ligger,
Som denna qväll går af till Frankens kust.
För dig är rum beredt; kanske för oss,
Som hit ledsagat dig, blir och ett ställe
Af skeppets styrman unnadt. Dyr är stunden.

Snart hisas wimpeln upp; ty seglen knota:
 De wilja fyllas af den friska wind.
 Du ler, min Herre! tror du då, att jag
 För döden båkwar eller fångselqwalen?
 Mitt lif är icke många suckar wårdt;
 Ty jag är ensam: ingen gyllne möga
 Har Påfwen satt på detta ringa hufvud,
 Och ingens wål är bundet wid mitt lif,
 Men då du sjelf ej fruktar, bör det mig
 Att frukta för dig, och din räddning söka,
 Om och derför din wrede drabbar mig.
 Din död är allas död, och på din graf
 Skall kastas Christi kors, i spillror slaget,
 Och årens långa, hårda mödor falla,
 Som torra löf för höstens aftonwind,
 Hvad ser jag der? Går icke wåpnadt folk
 Från höjden ned hitåt? Se, spjuten glimma,
 Och morgonstjernor stråla emot solen.
 Måhända komma de, att dig förgöra.
 Ach! den, kring hwilken dessa stjernor lysa,
 Ej skådar någon morgonstjerna mer!
 Kom! An är ej för sent — Låt dig bewesa!

Ansagarius.

Så, stig om bord, min wån! min gamle broder!
 Och segla friskt mot Franklands fagra strand,
 Min helsning bår till alla, som mig älska,
 Och såg: han mådde wål, war glad och lugn —
 Och kanske gladare än nu jag är,

Förrän din föl sin resas mål har hunnit.
Jag blifwer qwar. Gud ware med dig, Clemens!
Jag vill till stridens högtid mig beklåda
Med mina högtidskläder, gå i templet,
Och bedja warmt. Du wet att bönen hjälper.
Jag går framför min hjord för Swea folk:
Högburen för jag lammets helga fana,
Der fridens engladuswa öfwerst sitter,
Och slågtar salighet mot ljusets barn,
Men dödens pust mot mörkrets onda skara.

(Han utbreder sina armar.)

Farmål! Farmål! En herde jag förlorar;
Men war mig när i kärlek och i bön,
Och såg med tillförsigt i fosterlandet:
An strålar korset klart på Björkö klippa.

Clemens.

De nalkas oss. Jag, Fader! blir också qwar;
Oskyldig är jag — och mitt arma lif
Gud! jag dig egnar. Tag det an för hans!

Sjette Upptädet.

Desamme, Syra Råmpar.

Första Råmpen.

Dig helsar Konung Dlof genom oss,
Du höge förman! och hans vilja är,
Att du till Konungsgården genast kommer.

Ansgarius.

Hans hälsning och hans kallelse jag wörbar;
Men obewäpnadt bud mig lika warit:
Ett wänligt ord mig mer än swärd beweker.

Clemens.

Så gripen afwen mig!

Ansgarius.

Var lugn, min wän!
Du ser att intet ondt mig wedersfäres.

Clemens.

Min Biskops bde will jag dela, Råmpar!

Råmpen.

Så hwart dig lyfter. Rungen dig ej kallat.

Clemens.

Jag wet, mitt lif har intet att betyda.
Han fruktar icke mig; men bättre är,
Att två oftyldiga till böden gå:
Dess förr sig reser hämdens wilda Engel.

Kämpen.

Hvem talar här om dö? Ett godt förvar
Och skydd mot hopens wäld tillbjuder Rungen;
Det likar wäl i dessa bistra tider.

Clemens.

Berdren ej den gudawigdes kläder,
Och wägen ej på honom wapen bära!

Ansgarus.

Godt mod! Jag ser dig snart igen! Sköt wäl
Som förr ditt embetskall! Färdwäl, du Kämpen!
Jag hellsar Dof från dig — kommen efter
Med edra wapen! Jag går fri min wäg.

(Han går hastigt af.)

Clemens. (winkar åt Ansgarus.)

Fly, fly!

Första Kämpen.

Såg du hans höga wärt, hans gång?
En Guds gestalt han har.

Andra Kämpen.

Hans stämma klar,
Som silfwerfölsbars klang. Stor skada är,
Att denne mannen är en Christen man.

Tredje Kämpen.

Att följa honom, blifwer mera säkert,
Än stå och prisa, då han undanslytt.

Första Kämpen.

Rätt sade du. (Kämparne bort.)

Clemens.

Gud! lyft din milda hand,
Ännu en gång wälsignande oss arma.
Se till ditt Zion, ordets nya stad!
Låt den ej ramla ned i glöd och aska!
Och rädda, rädda, Ewige! din Aaron! (Han går.)

Sjunde Uppträdet.

Avelsö.

Emunds boning. Mörk aften.

Alrik, Clemens.

Alrik. (med bibeln.)

Slut börren wäl! — Så är jag åter här,
I detta tysta, öfvergifna rum,
Der minnet, likt en igel, hjertat suger.
Tänd lampan! Se, här står hon än, som fordom,
På samma ställe, der hon Gulda lyfte;
Men oljan är till sten förtorkad nu.
Hon lyse oss i detta stilla wärf!
Mitt hjerta bultar; hör, går det ej ute?
Mig tyckes se, hur ättehågen rennar,
Min gamle stamfar reser sig derur,
Och samnar efter mig med bleka händer;

Ty denna qväll förräder jag min ått,
Och håmben tåstvar icke, förr'n han kommer.
Kom, lås för mig, skrif tröst in i mitt öra,
Och gjut en droppe balsam i min själ,
Du, som är wis att skrif och målning tyda.

Clemens.

Lägg af ditt swärd, tag hjelmen af ditt hufvud!

Alrik.

Jag gör dig intet ondt med mina wapen.

Clemens.

Med blottadt hufvud i en stilla frid
Man läser skriften: den är helig, Alrik!

Alrik. (lägger af sig swärd och
hjelm.)

För det gudomliga är kämpen barn. —
Nu går det ute; tyst! jag tror, det flappar.

Clemens.

Inbillningen förleder dig: jag hör
Blott windens gång kring ön. Men tänker jag
På denna qvällens under, hur jag kommit
Med dig allena hit i Emunds hydda,
För att wid lampsten tyda dig Guds ord
Framför min egen återfunna Bibel;
Begrundar jag ditt fordna tänkesätt,
Och nu den andakt, hvaraf du är lifwad,
Ditt rebliga begär till ljus och wisshet,
Min egen dristighet att följa dig:
Då blifwa spöken ringa undersyner.

Alrik.

Hvem är den hand, som famlar emot dörren?

(Han griper efter svärdet.)

Clemens.

Det stormen är.

Alrik.

Nej! det är gamle Eldur;

Han kanske saknat boken, som jag tog.

Lås icke opp, war tyst; hwem helst det är,

Om in han kommer, slår jag honom neder.

Clemens.

Svart ögonblick är dyrbart. Sättom of:

Jag vill slå upp för dig min helgedom.

(De sätta sig, och fördjupa sig i äfsädning. Clemens läser sakta, och hänvisar på de målade bilderna.)

Alrik.

Hwad ljusligt språk! o Gud, förutan life!

När får jag bli en kämpe i ditt rike?

(Det bultar starkt.)

Clemens.

O himmel! hwem är der? Är du en ond

Från mörkrets afgrund, wil då hådan! Är du

En trogen Christen, säg, och jag vill öppna?

Rösten utanföre.

En Christen man, som söker hus och frid.

Alrik. (fattar svärdet.)

Vi skola se den mannen under ögat.

Hwad synes dig?

Clemens.

Jag öppnar, och befäller

Vårt lif, vårt öde i den Högstes hand.

Öskulden fruktar intet, utom synden.

Hon sitter ren i hjertat, som en Engel,

Och gislar twiflet bort, och dödens fruktan.

Nu dörren opp!

Alrik.

Wålan, jag är beredd!

Så länge klingan biter, mår jag wål.

(Clemens öppnar dörren.)

Åttonde Uppträdet.

Desamme, Emund, i sliten pilgrimsbrägt
med staf.

Clemens.

Välkommen, wandringsman, war oförfördad.
Du söker ljus och värma: du är trött.
Kom, sätt dig ner, och hvil! här på bänken.

Emund.

Du bjuder, som du wore hemma här;
Jag känner ej ditt ansigte, din flamma.
En främling worden i min faders hus,
Jag klappar hårdt på egen dörr, och ropar;
Men dörren lyder ej sin herres hand:
Jag känner icke dem, som inne äro.

Alrif. (tar lampan och går närmare.)

Jag tror ej mina ögon. Emund! Emund!

(Han faller svärdet, räcker lampan åt Clemens, och omfamnar Emund.)

Du lefwer, du är här, hwad glädje, Emund!

Emund.

Så hette jag den tid, jag bodde här:
Nu bor jag icke här, som du väl wet,
Då heter jag ej heller Emund längre.

Alrif.

Se upp, och känn dig sjelf och mig, min Fader!

Emund.

Min Fader? hvad det ordet låter tomt!
Ett rop på wida hafwet, då det stormar.
Nog går det lätt att ropa: Fader, fader!
Men den, som hör det, och ej hjerta åger,
Må kunna skratta sig till döds deråt.

Alrik.

Mitt namn är Alrik Oldurson —

Emund.

Sa så.

Alrik.

Här, Clemens! undra ej, förlåt den gamle:
Din åsyn här hans sinnen öfverrumplat.
I morgon träffas wi. Du mig förstår.
(Elenrens wintar och går oförmärkt ut.)
Men hvar är Hulda? Står hon utanföre
I mörkret, såg?

Emund.

Sa, hon är utanföre
Och innanföre med, i tjocka mörkret.

Alrik.

Förklara dig, förr'n jag förgås af wäntan.

Emund.

So, hon är utom dörren, inom jorden.
Hon har nu länge, länge varit död.

Alrik.

Död, fasan's ord! Min enda Hulda död?
Och Alrik fick ej se dig dö, ej sluta

Ditt öga till, och kyssa från din mun
Förlåtelsen, och dö i dina armar,
Och leda dig som brudgum genom grafven.

Emund.

En bättre hand än din slöt hennes ögon:
En bättre mun än din deß ande tog.
Men på din sorg jag känner dig igen:
Jag blir förtrolig med dig för din smärta.
Ja, du är Alrik, ty du älskar än;
Men om du gret en syndasöd af tårar,
De kunna icke följa bort det ord,
Som lade Hulda blek i jorden, yngling!

Alrik.

Förbannadt ware detta grymma ord,
Som allt förkrostat, hwad mig dyrt har varit,
Som brännt min ungdoms lustgård till en öken!
Nu fallet är deß sista blomsterträd.
Och du skall weta, sedan du förswann
Med Hulda, har min kärlek högre blifwit,
Men bittrare; ty ängren, brottets broder,
Har stridt mot kärleken med heta pilar
Om första rummet i mitt arma bröst.
Här i din hydda har jag wakat nätter,
I stumma samtal med mitt hårda öde.
Kårt och förkrostande har Huldas minne
Kringswäfwat mig, men ingen hwila funnit,
Lilksom en dufwa öfwer hafwets rymd.

En ständig oro mina dagar varit.
 Kom der en ljusare och bättre stund,
 Från himlen sånd ned öfver mig ibland,
 Som denna qväll: jag upplåt själ och ögon
 För Christendomens ljus: jag njöt deraf,
 Och närmare den saknade jag fann mig.
 Min andakt war ett offer åt min Gulda;
 När hon nu återkommer, tänkte jag,
 Jag med en fridens kyß will möta henne,
 Och säga: Din i tro, och din i kärlek!
 Den aningen jag wärdade så helig,
 Och i min smärtas tid den war mig allt.
 När allt är borta, så är intet qwar.
 Du tog det, Gubbe! bort med dödens stämma;
 Bröt lifwets kärna ur mitt bröst med makt:
 Jag kastar skalet ned för dina fötter.

Emund.

Hör du hur palmen susar öfver griften?
 Kyß wål! det rör sig djupt i jordens famn,
 Långt härifrån; se der, nu kommer hon
 Så här — (Han går långsamt, med handen lyftad.)
 med stilla gång. Jag känner stegen;
 Ty wi ha mycket, mycket gått tillsammans.
 Hon har ett sken kring hufvudet; i handen
 Ett kors hon bär. Nu står hon åter stilla.
 Mitt barn, Mitt barn! ser du ej mig, din far?
 (Han utbreder armarna, och dignar neder.)

Alrik. (uppehåller honom.)

Dör också du? Nej, Emund, gör ej det!
Bäst upp och sanfa dig. Vill du ej hvila?
Lång måg och waka ha ditt hufwud mattat.
Lägg dig att sofwa här: det styrker dig.

Emund.

Jag är wäl litet underlig ibland;
Men ligga will jag ej — jag hellre wandrar;
Ty då kan jag gå undan för den onda:
De sofwande han lättast öfverraskar.
Det blir wäl bättre med mig: jag will wänta.
Min flocka flår wäl och en gång i tornet,
Och då är rätta tiden först att ligga,
Så barnlös, hjertlös, kall och öfvergifwen.
Hon ligger der, och jag skall ligga här.
(Han stapplar omkring rummet.)

Alrik.

Mitt sorgemått är rågad: mer och mindre
Betyder intet nu. Då du dig hämtat,
Sått dig bredvid mig här, och uppenbara,
Hur Hulda dog; såg hennes sista ord:
Jag är beredd att höra domens ljud,
Beropet öfwer mig från hennes läppar.
Sitt här, töm ut din hämds wåltalighet;
Låt mig få lida allt, hwad jag förtjent,
Och lidande försona hennes flugga!

Emund.

Du fordrar mycket; men den aftonrodnad,
Som ännu flämtar, stridande mot mörkret,
I Gubbens själ, påminner mig att lyda,
Uppmanar mig att lägga ned hos dig
Vår wandrings saga, som jag länge nog
I trånga bröstet hafwer inneslutit,
Förr'n lågan släpper, kolet blott är qwar,
Och dödens falke lägger sig deröfwer.

Trehundra dagar, om mitt minne räcker,
Förlupit, sedan här jag gick om bord,
Med Hulda mild och blek inwid min sida.
Och om vår färd är intet att berätta,
Förrän på Tyfflands jord vår gång begyntes.
Den första natten kom; men inga stjernor,
Ty moln och storm och donder hade redan
Inkräktat himmelen med eld och svärd,
Och ingen hydda böd oss tak och värma.
I skogens djup wi baddade vår sång:
Jag sof mot dottrens knå, ty jag war trött;
Men Hulda söng, och Gud i molnen söng,
Att bergen brakade och hafwet fräste.
Wid Guds och Huldas sång man slumrar skönt.
Men ach! hon låg för nära jordens hjerta
Den natten: jorden blef för får i henne,
Och hon sög upp des wäta andedrag.
När jag då waknade i dagens gryning,

Satt hon ännu och log emot mig ömt:
 Klar sken i silfverglans mot morgonsolen
 En frans af daggens perlor på dess lockar.
 Vi stego upp och wandrade igen.

I Myflagård, den stora Kejsarstaden,
 Guds kyrkor sågo wi, och sköna taflor,
 Maråbilder, helgonben och böcker;
 Och efter faror, efter tusen strider
 Mot djur och menniskor, mot luft och watten,
 Så stodo wi en qväll i dyster stillhet
 På bergens ås, som Jorsala omgifwer,
 Och sågo raft emot den ljusa staden,
 Som sken som guld bland palmer och bland cedrar;
 Och solen satt på Thabors silfverkulle
 I sin förklaringsprakt, och dröjde uppe:
 Hon wille ej gå ned af idel fröjd.
 Till wenster låg Johannis wida öfen
 Och Silos berg: wi stego ned i dalen,
 Som leder härlig fram på fagra blommor
 Till porten Ephraim, som wänligt bjuder
 Den främling in, som kommer från Damascus.
 Då lopp en darrning öfwer Hulbas lemmar,
 Och hennes hy blef som ett altarkläde,
 Och hennes ögon, klarare än stjernor,
 Kringirrade den himmelsljusa nejden.
 Hon sade rörd: „Här hwile wi, min Fader!
 „Här bor ju Gud: här är oss godt att wara.“

Nu tryckte hon min hand så hårdt, så hårdt,
Och hvistade så hemligt i mitt öra,
Lifsom hon fruktade att Gud det hörde:
„Min broder Alrik är väl rädd för mig;
„Men om han såg den lefvande Guds stad,
„Han wille gerna hos sin Hulda bo,
„Och dränkte swärdet djupt i hafwets botten.“

Alrik.

Be swärdet!

Emund.

Då wi genom dalen gingo,
Wi blefwo tre. Jag kände ej den tredje;
Men han gick lätt och swäfwande på blomstren,
Som om Guds egna wingar honom lyftat.
Han förde oss helt nära stadens gårdar,
Till en olivelund, inom hvars krets
En sten låg, huggen ut ur marmorhållen.
Der satte Hulda sig i gråset ner:
Den sköna mannen räckte henne handen,
Och sade: „Gud är god.“ Min dotter log;
Och lifsom solen, då hon sjunker neber,
Är mera röd än under dagens hetta,
Så gjöts nu öfwer Huldans liljefinder
Ett purpursten. Hon sade: „Mörkt är lifwet,
„Men ljusst står Herrans anlet öfwer tiden.
„Hans ljus ledsage dig, min gode far!
„Bär fram till Alrik Huldans sista helgning:

„Hans syster är jag nu, såg honom det,
„Om förr än jag du honom träffa hinner.“
Nu sönk emot den obekantes hand
Det sköna hufvudet; och på dess läppar
En kyss han tryckte, och det var förbi.
Nu utflog Engeln sina hvita vingar,
Och lyfte stenen opp med mäktig hand,
Och då han föll, slöt han min dotters låger.
Och solen tog god natt, och engeln flög —
Sag låg på knå — o we! hur var det se'n?
Hur är det, och hur blir det? Ej för ewigt
Skall Hulda ligga der. Hon kommer här,
Och hennes gång är ljudande och stilla,
Elsom Guds gång utbryter sina stjernor.
Sag börjar åter märka att jag lefwer;
Ty blodet såktar starkt i mina ådror,
Och hjertat hamrar allt hwad det förmår:
Det vill ha slut på dagens långa arbet:
Det tarfwar ro, min son! och natten lider.

(Han reser sig.)

Kom! dotter, än en gång wi gå tillhopa:
Un sjunga wi en aftenpsalm tillsammans;
Men Emunds staf är skör och gammal worden;
Den är af törne och den brister snart.

(Han sönderbryter stafwen.)

En ny jag står wid helga stadens port:
Der wäxa cedrar nog och myrtenskogar.

Alrik.

Jag sitter ej och gäckas här med lifwet:
Dig hjälpe Gud! min far, jag kan det ej:
Min syster ropar mig, och svärdet törstar.

(Omfattar Emund hårdt.)

Min far! war glad: jag söker upp vår Gulda.

(Han tar svärdet och störtar ut.)

Emund.

Det war ett wåldigt samntag, käre Alrik!
Så flamma dödens armar en om lifwet.
Du war wål dödens budskap, skickad ut
Att mig bereda på den sista färden.
Wälkommen, död! fastän du kommer sent;
Men tag mig icke galen bort af jorden:
Låt själens öga renas från den hinna,
Den spindelwäf af bistra, beta tårar,
Som lidandet omkring des klarhet spunnit.
En ren besinning, Gud, mig sist förlåna!
Mitt lif war stormigt, brusande des skiften;
Gif lugn i döden, och gif lugn i griften!

Nionde Uppträdet.

Slätt nära stranden, omgifwen af höga träd.
Månen går upp öfwer Björkö. Det är nära midnatt.

Ulrik. (med bårt swärd.).

På denna ljusa våg jag går till Gulda:
Het vågen är och hvarß; men den är kort.
Farväl, du jord! jag, din förskjutne son,
Bålsignar dig: jag offrar dig mitt blod:
Jag kan ej hata inwid lifwets gräns.
De onda skänker jag dig nu förlåter;
Den goda, som du gaf, och jag förlorat,
Var mera wård än du: jag söker den
Med swärdets blöß långt utom dina kuster.
Min stjerna, brinn! Möt nu din broder, Gulda!
(Han will döda sig.)

Tionde Uppträdet.

Alrik, Guldas Ande.

Anden.

Sänk svärdet, Alrik! Känn din Gulda åter:
Hon lefwer än, hon älskar och förlåter.

Alrik.

Du kommer, Gulda! i din Alriks famn.
Hwad salighet! du älskar och förlåter,
Och kysser hellre mig än tusen englar.
Du swärfvar undan mig — du är ej Gulda.
Förr såg jag dig så gerna: Stön du war,
Men menskligt stön; nu är din stönhet lust.
Jag tror, du står på månens strålar, Gulda!

Anden.

Jag är en röst ur grafven i ditt öra.

Alrik.

En röst ur grafven? du är dödd och jordad.
Hwi stöter jag ej svärdet i mitt bröst,
Att äfwen jag må bli en röst ur grafven,
Och följa dig, som genljub, hwart du far?
Du främling är för mig, och jag för dig:
Vi måste närmare ännu förenas.

Anden.

Bemanna dig! Rys att dig själf förgöra.

Alrik.

Hur länge skall jag spåka omkring jorden,
Med trånadens och sorgens mast i bröstet?
Kanske till dess jag magrar ur mitt harnest,
Och bleknar bort, och faller kopparskalet,
Ej flodens kräfta: skall i skog och öken
Jag gömma mig och flyka mig med löf?
Vill du din Alrik se i sin förnedring?
Nej! må jag dö som man, med mannafrakt,
Med warma blodet i mitt hjertas rum;
Och när det swallar ut ur sina brunnar,
Högt på dess böljor må min ande segla,
Upprätt och fri, som segrens örn mot solen,
På morgonrodnans flod i dagens gryning,
Emot din famn, den ewiga och warma!
Ej så som qvållens härfrant Alrik vill
Utsilas smått, och sist en morgonstund
Hopkrumpen dö, och ifrån bladet falla.

Anden.

Guds kämpe blif! Statt upp, låt döpa dig!
Gräf hednaskruden ned i mulden fjerran:
Ikläd dig ljusets rustning, frid för Herran,
Så winner du hans helgonpalm och mig.

Alrik.

Träd närmare, Guds dotter! lys min själ
I nattens dunkel; men låt ljuset falla
Så mildt hugswalande, att jag ej swindlar.
Jag är af jord och flökt, förmår ej ståda

Ohögligt Guds återsten på dina kläder;
Men blif mig när, tills morgondagen bräder.

Anden.

Hvad natten fostrat under dunkla wingar,
Med morgonstjernan upp mot himlen svingar:
Jag hör, hur Raphaels strålharpa klingar.
Hon kallar mig. Statt upp! låt döpa dig,
Så vinner du Guds helgonpalm och mig.
(Anden försvinner. Djup stillhet.)

Utrif.

Hon flyr — det är förbi med brönn och mörker:
I östern ljusnar dagens majeståt.
Till strid re'n samna Natt och Dag hvarannan:
Nu är ock tid att kämpen reser sig,
Och skakar af sig nattens fulna dimma,
Och framgår klar med bragdens sol i pannan.
(Solen går upp.)

Täckelset faller.

IV.

Första Uppträdet.

Björkö.

En aflägsen skogstrakt. En stor, ihålig och wid-
foten af en bergshöjd. Det är natt.

Ulrik. (bärande sina wapen och
en spade.)

Sol sofwer tungt: de blida jungfruslujernor,
Som blyga nunnor, bära molnets slöja.
Dyr är mig stunden, medan alla sofwa.
Var äfwen du, o jord, så tyst, så tyst:
Förwara stum den skatt, jag dig förtror.
Guds öga wakar blott: det är mitt ljus,
Och för dess blick jag ej min gerning döljer.
(Han lägger wapnen på jorden.)
I skramlen än; men det är dödens klang:
Er sista helsning till den unga kampen,
Som eder nu en hvilobådd bereder,
Till lön för trogen tjänst i bardalekar.
Jag är ej mer densamme: bättre wapen
Jag bära får — er tid är nu förbi.

Men liggen stilla, der jag eder gömmer,
Och wittnen aldrig ondt mot eder Herre!
We den, som Alriks wapen gräfwet upp,
Och tvingar dem att annan herre tjena!
De bränne honom, bringe honom död!

(Han börjar gräfwä under elen. Peregrinus kommer
med en brinnande fackla, men försvinner åter hastigt.)

Swad sällsamt sken! Är solen redan uppe?
Nej, skenet kom från dig, du sköna harnest;
Du blanka brynja, den jag högst har älskat
Af alla wapen, som jag sett och burit.
Du satt mitt hjerta närmast. Hård du war,
Ogenomträngligt hård mot swärd och pilar,
Som sökte Alriks hjerta, men af dig
Förflöade och brutna nederföllö.
Blott ett du släppte fram: min Huldas bild,
Som målad stod på guldet's klara yta,
Och smög sig genom dig till själen fram.
Du, Huldans spegel! mest är älskad worden,
Derföre skall du djupast ner i jorden.

(Han nedkastar sitt harnest.)

Nu kommer örnen: han har flugit ut.
Det susar icke mer i örnens wingar:
Der han skall flyga, måste wara storm,
Och hjertats storm ger honom mer ej fart.
I jordens sköte är ock lugnt och stilla:
Den dödas suck är enda vinden der,
Och den förmår ej lyfta dessa fjädrar.

Örn! du får äta mul och stoft så länge,
Till dess att mul och rost dig sjelf förtära.
Du wille fort; det ware här ditt los:
Efyl nu ditt nåf med wingarna, och sof!

(Hjelmen nedläggas.)

Dig, löftet's swärd, med dina falla runor,
Sag borde sänka ned till werldens grund.
Tre gånger drog jag dig, tre gånger swef du:
Den sjerde resan will jag dig bespara.
Sag känner dig: du will wäl gå igen,
Och ropa „blod“ så ryfligt i mitt öra;
Men Herren dömmes mellan dig och mig!
Hans starka hand dig sjettre qwar i djupet!
Nu neder med dig, plågåre! ligg stilla,
Och gråt, att du ej fått mitt hjertblod spilla.

(Han stöter swärdet håstigt i gropan. Derpå igentastar
han den, och betäcker wäl öppningen med stenar och jord.)

Och nu, Gud ware los! så är jag fri:
Den sista bördan föll från mina skullror.
Min enda fröjd och sorg jag nu begrafwit,
Och intet mera fäster mig wid jorden.
Gud! jag är wapenlös, men stark i Dig,
Och till din helgedom jag flyndar mig. (Han går.)

Andra Uppträdet.

Peregrinus, Orm, med Twenne Råmpar, framkomma mellan träden.

Orm. (något före de andra.)

Här finnes eken, Munk! jag griper fyndet,
Om eken och skall riswäs upp med roten.
Hitåt! hitåt!

Peregrinus.

Du ryter, som en gäst:
Med hälften ljud kan du de döda wäcka.
Gräf här, men tyst och fort, förr'n dagen bräcker.
Jag ställer mig på wakt.

(Han går afiides. Råmparne gräfwä.)

Första Råmpen.

En lustig munk.

Andra Råmpen.

Jag tror den slätt, som sina egna swiker.

Första Råmpen.

Hör, Orm! will du, när Presten kommer åter,
Så wäcka wi i groppen honom neder,
Och lägga sten uppå.

Orm.

Ja, om han lög.

Har han sagt sannt, så må han gerna lefwä.

Andra Råmpen.

Wib Åsa Thor! här har jag swärdet funnit.

Orm.

Och hjelmen der — och brynjan, allt är godt.
Kom här!

Peregrinus.

Håf mulen öfwer, fresta struben!

Andra Råmpen.

En kostlig rustning Ulrik här begrof,
För god att rosta bort i jordens gömmor.
Den som är galen — Ulrik är ju galen?

Peregrinus.

Ja, galen.

Sörsta Råmpen. (iståder sig harnesket.)

Den war gjord för karlacropp.

Jag fyller icke fullt; men när jag står,
Så märks det ej. (Han sätter hjelmen på.)

Ett grusligt berg till hjälm!

Han trycker hårdt mitt hufvud och min hals.
Han är för liten.

Peregrinus.

Oh! för stor och tung.

Sörsta Råmpen.

De stora wingarna wål kunde lösas:
Det swigtar —

Orm.

Gå ett steg!

(Råmpen will gå, men faller omfull.)

Stig upp, lös af!

Du är för matt, att Alriks kläder bära.

Göm dig! (De afkläda honom.)

Peregrinus.

Försök du dessa wapen, Orm!

Orm. (går i wapnen, och tager
svärdet i handen.)

Som nôt i skalet, står mitt lif i brynjan,

Och hjelmen sitter med sin gyllne örn,

Som more han hopvärt med hufvudskålen.

Hell! sköna skrud! du likar mig så wäl.

Peregrinus.

Bra, Orm! bra, Orm! Din slämma och din gång

Jag tror du stulit af den galna kämpen.

Orm.

Så höll han swärdet. Högt bar han sitt hufvud,

Som jag: han knep ej falskt om swärdets fäste.

Så bröt han fram på slagets fält: det sken

Och hwen, der han med stridens rosor lekte.

Och han war hårens sol. Nu är jag sol.

Ur wågen, barn! Sen J, här kommer solen.

Hon bränner friskt — Fort undan, eller smälten!

(Han hugger omkring sig. Kämparne fly.)

Peregrinus.

Du blir den rätta: lika hög gestalt

Och samma röst igenom hjälmens galler

Förblinda lätt den hufvudyra hopen.

Nu är du Alrik. Uppträd nu på tinget
Som han, och tala så: strid om så höfves.
För gubben Eldur och dig uppenbara
Som Alrik: war hans son; den rätte Alrik
Han är förlorad för båd sig och oss.
Bete dig som en man. De gråa fäder
Förwänta stora verk af dig i dag,
Och hwad ej Alrik wille, måktar du.
Det dumma folket tror, att du är Alrik,
Och som du gör, så göra de och alla.
Håll Bispn warm, slå gyskelsorset sönder —
Du hatar Kristus?

Orm.

Mer än sotböd.

Peregrinus.

Godt!

Hwad du bör göra, och hwad du bör tala,
Sag hwiska skall på tinget i ditt öra.
Sag blir din ande der, och du min kropp:
Sag tänker, och du gör. Vi äre ett.

Orm.

Allt gör jag gerna, om jag slipper tänka.

Peregrinus.

Kom, böj dig nu, tills rätta stunden kommer.

Orm.

Ett ord: du är en munk, men hatar munkar:
Du är en Christen; men du hatar Christna.
Du måtte tänka starkt, som det kan göra.

Peregrinus.

Derom ej bry dig: då förgåt din kraft.
Nu inga griller; tiden fordrar verk.
Så — in i skogen: der är vägen mörk;
Men såltets dag har många falska ögon.
(De gå in i skogen.)

Tredje Uppträdet.

Kapellet.

Kyrkvaktaren. (inträder med en lyfta.)

Jag stiger drifstigt in, fast här är mörkt.
Den, som bär ljus i handen, flyr ej mörkret,
Men mörkret honom. Bär jag lyktan lågt,
Så följer mig en afundsman, min skugga;
Och ljus och skugga synas vara bröder,
Så troget följa de hvarann i lifwet.
Men sätter jag min lyfta upp i hvalfwet,
I templet's himmel, då är allting glans,
Och ingen wet, hwart skuggan tagit vägen.
Ju högre upp, desto renare är ljuset:
Den hemligheten har jag genomgrundat;
Ty jag har länge gått omkring med ljus,
Och tåndt upp eld, och väktat Herrans hus.

(Han börjar påtända ljusen i choret, och sjunger.)

Tänd ljusen, tänd ljusen till aftonsång:

Du hör ju derute de dödas gång.

De mysa åt ljuset

I hårliga huset.

De sågo ej ljuset i dag eller går:

De sågo ej ljuset på natt och år.

Gulnatten är klar, och de döda stå,

Och ståda den stjernan på himmelen blå.

De swinga i glansen,

Hej! lustig går dansen.

Påt dödmänner dansa, låt ringen gå —

Det är ju så sällan de dansa så.

Lyktgubbe! tänd ljusen. Si, dansen är slut;

Lägg bibeln bakfram, och skynda dig ut.

Du får icke glömma,

Att timglaset gömma.

De döda slå sönder båd timglas och ur.

Lyktgubbe! på tornknappen slått dig på lur!

Jag sjunger så, att jag blir rädd till slut.

De långa fönstren börja blifwa spöken,

Och grafmans steg de susa i mitt öra;

Men Biskopen hörs ännu icke till. (Han ropar högt.)

Hvem är som går der ut på gatan?

Echo.

Eatan.

Kyrkwaftaren. (gör förstedten.)

Bort, leda odjur! wif från kyrkogården.
Här är ej hus för dig: i Guds beskydd
Står denna mur och de, som inne bedja.

(Han sjunger.)

Klara sol och faders öga,
Obegripliga Förhyn!
Lampa i det blåa höga,
Se hit neder genom skyn.
Kyrkan och dess hufvud wårda
Emot ilskans stott, de hårda.
Till ditt tempels bön och sång
Styr de trognas stilla gång.

Det går här utanföre åter någon.
Jag undrar hwem det är. Hwem kommer nu?
Såg efter, echo, om du kan.

Echo.

Guds man.

Kyrkwaftaren.

Guds man? — Jag tror dig: jag will möta honom.

Fjerde Upptädet,

Kyrkwaftaren, Ansgarius.

Ansgarius.

Ditt nit jag lofwar. Säg, hwad lider tiden?

Kyrkwaftaren.

Det öfwer midnatt är: ej långt till dager.

Ansgarius.

Du mycket wakat och behöfwer hwila,

Gå hem, min Bån!

Kyrkwaftaren. (I det han går, med
en blick tillbaka.)

Din wakotid begynner —

Den, som bår biskopsstafwen, får ej sofwa.

Swårt är i detta land, i dessa dagar,

Att lefwa lugn, och tjena rätt sin Gud.

Gud ware hos dig alltid, wördig Biskop! (Han går.)

Ansgarius. (ensam, framgår i choret, tager embetsstafwen i den ena handen och ett gyllene kors i den andra, samt knäfaller wid altarfoten.)

Min Fader! skottet fruktar, glad är anden:

Han är hos dig: han wet på hwem han tror.

Låt himlen upp för mig: tag mig wid handen,

Och sånd mig en af dina englars chor.

Se, i mitt tinglas rinner sista sanden:
Vänd det omkring igen; din makt är stor.
Vill du, det rinner ut, så ske din vilja:
Ej lif, ej död mig från ditt anlet skilja.

När flockan flår, och striden mig omringar,
Stäm upp min själ till helig ro och frid:
Om öfwer mig din engladuswa swingar,
Blir segren himmelsk, eller döden blid.
Om snärtans kalf du mig från höjden bringar,
Jag tömmer tåligt, och dig blir jag wid:
Fyll den med fröjd igen åt barnen alla:
Låt nådens stråle på din kyrka falla!

Var nådig, Herre! låt ej tiden släcka
Den milda stjerna, öfwer Norden flår!
Du värdes snart din helga hand utsträcka —
Hon bryter molnen, och på mörkret rår.
Dess morgonglans skall många hjertan väcka,
Och dagens sten uppträda i dess spår.
Trygg skall jag hvila bredvid herdestafven,
Om Christi kors tillbedes öfwer grafven.

Femte Uppträdet.

Ansgarius, Alrik, som sakta inträdt under bönen.

Alrik.

Frid med dig, Biskop!

Ansgarius.

Var mig här välkommen,
Om du är dödens ande, sånd af Gud,
Att mig bereda till den sista timman!
Sag båfvar ej. Säg ut ditt ord, träd fram!
När jag mitt kall fullbordat, dö jag gerna.

Alrik.

Det är ej dödens ande, som du ser:
Frid, lif och glädje jag dig önskar, Herre!
Och mig välsignelse af dina händer.

Ansgarius.

Träd närmare! Jag börjar känna dig,
Fäst annorlunda nu du syns än förr.
Du afslagt rustningen: din dragt är lätt:
Din kind är blek: din gång är tyf, som dödens.
En gång du gick med svärdet raft emot mig,
Förutan svef, och slog med öppet wäld.
Nu grunbar du i lönn på mord, och deljer
Ditt hjertas wilddhet under weflig flådnad.
Fort, blotta dolken! jag är redo, yngling,
Och göm den icke längre under kappan.

Har jag förtörnat dig, så skona ej
Mitt usla lif; men ett af dig jag beder:
Beslåda ej min Herres helgedom
Med syndigt blod. Dråp mig derutanföre!

Doc! — unge Man! mig ömkar öfwer dig.
Du är för ung, att wiga dig wid brottet.
Tro mig, din höga själ är alltför god,
Att för en usel syndapenning säljas
Till ewig egenbom åt syndens förste.

(Råder honom handen.)

Swad har jag brutit? Swi är du mig wred?

Ulrik.

Med rätta, Biskop! du mig förebrår
Den wilda blindhet, som min själ betäckte,
Och som förlebbe, i en byster slund,
Min arm, att öfwer dig sin glafwen hbjä.
En tid det war, en ryflig dröm att minnas,
Då jag war mörkrets skötebarn och wån,
Min egen gissel och min egen fasa.
När jag på gränsen stod, liksom ett spöke,
Emellan tomma minnen, dem jag skyhde,
Och dunkelt hopp, som ständigt mig beswef.
Jag wille älska; men jag kunde ej:
Jag wille döda; men jag kunde icke.
Framåt! jag tänkte: blodet gör dig wäg.
Jag wille slå mig ut ur själens töcken;
Men se, då kom ett barn, en tår, en bön,

Och jag blef rädd, som *Satan* för en *Engel*.
Men denna dröm är lyftad, och min morgon
Har börjat gry: jag fröjas i dess sten,
Och hoppas blott på dagen, som skall följa.
Den lära, du bekänner, är ock min,
Och hednaskruden ligger sänkt i jorden —
Hitt är jag icke länd med list och mord,
Och wore nu min själ så fri från synd,
Som mina kläder fria ifrån wapen,
Så wore jag din like, helge *Fader*!

Ansgarius.

Jag lyfter dig derpå att du är sann
I tal och tro, och att vi bröder äre
I syndens strid på jorden, ädle yngling!

Ulrik.

Du drack ur glömskans kalk en helig skål:
Jag drack förlåtelsens från dina läppar.
Stor är den kärleksborgen, jag har fått,
Men ännu större den, som jag begår.
Jag längtar högt att till en *Christen* wigas:
Af dina händer vill jag signad bli.
Döp mig i denna stund med lifswets watten.

Ansgarius.

Ren är din längtan. Ske dig, som du vill;
Men ensam är jag: inga vittnen finnas.

Ulrik. (veter mot höjden.)

Der bor vårt vittne.

Ansgarius.

Ja, der bor vårt vittne.

Skönt talte du; din tro är dopet värde.

(Han går med Alrik till ena sidan af altaret, der en dopfunt står, och tager messboken i handen.)

S j e t t e U p p t r ä d e t.

Ansgarius, Alrik, Clemens.

Clemens.

Det börjar dagas, Biskop! Folket strökas,
Och waken knotar: är du redo snart?
Jag är förstörd af denna nattens wanda.
Hwad rörelse det war i Kungaborgen;
Hur kopparporten låstes upp, igen;
Hur många männer sent i gästbudsalen
Wid hornen gråsligt skälade och söngo
De wilde sånger, jag med rysning hört.
Ett sorgligt förespel till dagens handling!
O, kunde jag i hafvet fångsla solen,
Ej skulle hon gå upp i dag, och lysa!
Se, Alrik här!

Ansgarius.

En helig pligt mig håller
Ännu ett ögonblick i kyrkan qwar.

Ulrik.

Blif vittne, Clemens! till den salighet,
Du mig förvärfvat med de ömma lärar,
Och styrk med dina böner det förbund,
Jag här will knyta med den Allahögste.

Clemens.

Så blir en droppa glädje öf besfård
I sorgens och bekymrens bittra källa!
Jag icke störa skall din stilla andakt,
Du nya gäst i Herrans helga gårdar!

Ulrik.

Swad ser jag för en syn på wäggen der?
Det står en härflådd man —

Ansarius.

Den gamla rustning,

Som följt mig åt på mina långa resor
Kring land och haf. Jag har den fordom burit.
Mig ångrade det sen, att jag den bar:
Jag fann mig lika säker utan honom,
Och hängde honom upp i friðens hus
Till tackeoffer. Hwarje gång mitt öga
På skruden faller, då jag ingår här,
Så låser jag derpå den sköna låran:
På himlen mera än på wapnen lita!

Ulrik.

Gif skruden hit! jag kämpa will för dig.
Högt klappar hjertat efter wapen åter:
Jag är ej wan i qwinnofläder gå.

Ansgarius. (nedtager rustningen.)

Nu är du dammig, gamla pansarborg!

Alrik.

Sag blåser dammet bort, så är han blank.

Den egnar mig — han lyser ej af guld,

Men dunkelt, djupblått stål med silfverfors

För hjertat. Skönt! Sag darrar af förtjusning.

Ansgarius.

Wål! drag den på. Det är ej Gud emot,

Att du hans wapen lånar: strid för Herran!

(Alrik drager på sig pansarskjortan.)

Clemens.

Dig blifwe denna drågten lyckosam!

Wakten. (utanföre.)

Ut, Biskop! ut; solgången blåser kallt.

Ut! wi ej bida längre. (De stöta emot dörren.)

Clemens.

Håll! han kommer.

(De närma sig altaret. Alrik knäböjer och aflägger sin trosbekännelse. Dopet förrättas. Clemens står i bedjande ställning. Ansgarius sätter hjelmen på Alriks hufwud, binder swärdet wid hans sida, och wålsignar.)

Ansgarius.

Wålsignelse med dig! wålsignelse!

Du Jesu Man! du forsets Riddare!

Clemens.

Strid manligt för din lidande församling!

Var oss ett stöd! — Kom i min famn, min Son!

(Alla tre omfamna hwarandra.)

Alrik.

När hornet skallar och till tinget bjuder,
Jag inför folket träder upp med er.
Jag wet, att eder wäntar intet godt;
Men kommer döden, och mot hjertat syftar,
Så vill jag gå emellan er och döden.
Med udden af mitt nya riddarswård
Jag brinner att mitt ringa namn så skrifwa
Uppå ett blad i lifwets gyllne bok.

(Han nedfäller hjälmgallret.)

Ansgarius.

En himmelsk kraft bor i ditt hjeltebröst:
Styr den till ädelt mål! — Jag ser dig åter.

Alrik.

I solens sten wi se hwarandra åter. (De gå.)

Sjunde Uppträdet.

Tingshed.

Sögar. Sjön i grunden. Flera båtar ro eller segla mot stränder. Andra hafwa redan lägt till. Männer hvimla om hwarandra, stiga ur sandorna, draga dem upp på land, och dela sig i spridda flockar.

Bönder uppträda och öfas stundligt.

Första Bonden.

Du kommer oberäpnad. Hvarför så?
Är du en Christen, eller är du Köpman?

Andra Bonden.

Ej är jag Christen, icke eller Köpman:
En ärlig Swenskt, som du, fast utan wapen.
Jag har ej kommit hit att slå i dag;
Men jag vill tungan desto bättre röra.

Första Bonden.

Ett slag på skölden och ett grepp om svärdet
Ge hårligt sam ljud ju åt Skaldens sång;
De gifwa wigt och kraft åt det, man talar.

Andra Bonden.

Så är din mening: den må wara god.
Jag har den tron, att den, som oberäpnad
Och utan fruktans hjälp, med blotta skäl
Kan röra menskojertan, talar bäst.

Tredje Bonden.

Folk blir här nog. Re'n lysa alla hëgar
Af rustade och sköldbetäckta männer.
Dock största delen vilja höra blott,
Och hålla sig på afstånd, när det gäller.
När nu de få förståndiga beslutat,
Och saken afgjord är, då skria de
I himmels sky, och kulta djupa hål
I sina sköldar, till ett bifallstecken,
Och weta ej, em deras goda bröder
Dömt af dem hufwudet.

Första Bonden.

Ditt wisa hufwud
Kan också sitta löst. Det blifwer hett
I denna dag, om jag mig ej bedrager.

Tredje Bonden.

Hur då?

Andra Bonden.

Godt är om felt; men hwilket folk?
Den wi som broder helsa, kan fërråda;
Wår wån kan owån wara, fast han smilar.
På ansigtsdragen tar man ofta felt;
Ty underlig är tiden nu för tiden.

Tredje Bonden.

Ett enda hufwud kunde hjälpa saken —
Knaps! tingen ändadt — wet du hwem jag menar?

Första Bonden.

Du blir ej den, som detta hufwud fäller.

Sjerde Bonden.

God dag! Är Lagman här?

Första Bonden.

Nej; men han kommer.

(Han frammar hans hand.)

Sjerde Bonden.

Släpp, jernram! Hvem har lårt dig klämma så?
Hvem smidde dig den hårda händsken, bonde?

Första Bonden.

Min gamla fader. Gå du hem och lägg dig!
Mjölket har du i din hand.

Sjerde Bonden.

I tungan honung.

(Emund Björnsson uppträder.)

Andra Bonden.

Du går så tyst och blek. Säg, är du sjuk?

Emund.

Nej, mycket frisk. Jag tycker mig må wäl.

Tredje Bonden.

Tingsmåsig är du ej. Du söker någon —
Hvem spanar du med dina hemiska ögon?
Vill du förråda oss, du gråa fålm?
Hvem söker du?

Emund.

Den du har sprungit för,
Och talar jag, så löper du för namnet.

Tredje Bonden.

Så se, om jag blir skräm.

Emund.

Min broder döden.

Andra Bonden.

En gammal rustlig bror.

Emund.

Nej, han är ung:

Som barn han ler, och strålar såsom Gud,
Men frammar hårdt, och slår som tio männer.
Han kommer hit i dag, det har han lofwat.
Ett samntag till, och Emund är förnöjd. (Han går.)

Andra Bonden.

Han yrar.

Tredje Bonden.

Han är kollarig, arma gubben.

Första Bonden.

Förryckt han blifwit på sin Forsalsfärd,
Så säga de, som fluga wilja wara;
Men han är öfwerwis: af idel wißhet
Han synes tolig inför mångdens ögon.
Den sanne wise är en narr på jorden.

Andra Bonden.

Men lagom wis är bäst: ett sundt förstånd,
Som icke spökar, men har klara tankar,
Lär werka mer i dag, så wäl som förr.

Tredje Bonden.

Den gamle Christne spår oss intet godt.
Hans vrånga ord om döden gör mig kulen.

Första Bonden.

Håll fårgen, och war man!

Åttonde Uppträdet.

Solke Lagman, Oldur, Orm, i Alriks rustning,
med sluten hjälm.

Flere Bønder.

Hell, Lagman Solke!

Första Bonden.

Wäl, Alrik! att du kom! Ditt unga blod,
Ditt friska sinne lærer wäl behöfwas,
Att gifwa lif åt åldrens tröga wißdom.

Orm.

Jag swiker ej. Du har min hand derpå.

Solke.

Swik dig ej sjelf. Lågg tygel på ditt mod,
Och grip ej in med swärd i otrångdt mål,
Så gör du underverk, du äble Rämpe!

Oldur.

Ur Oldurs innersta du detta tog.
Min Son! Min Son! (Darsannar honom.)

Du höga Asalejon!

Lägg nu i dag en frist och hårlig frans
På mina hwhita lockar!

Andra Bonden.

Wakta dig,

Att icke detta unga Asalejon,
Då han neblägger fransen på din hjesa,
Med ramen trycker dig till jorden ner.

Orm.

Sörj ej, du bonde! Näst bredwid mig står
Den, som ej wishet tryter. Jag har styrka.
(Han dösljer sig bland folket.)

Oldur.

Ru styre Gubarne! (Till folke.) Han är så kall
Som is i dag. Det älskar jag ej heller.

Folke. (intager sitt säte.)

Jag ser, att spjuten sänkas der på fullen:
De helsa Konung Dlof.

(Basuner höras. Flere Kämpar uppträda.)

Sörsta Kämpen.

Kungen kommer.

Andra Kämpen.

Gif rum för Kungen!

(Allmogen drar sig åt sidorna.)

Nionde Uppträdet.

Konung Olof, i konungslig dräkt, omgifwen af Kämpar och Soffolk. Sonom följa på något afstånd Ansgarius, i högtidskrud med korset och stafwen, Clemens Monitor, Alrik, i sin nya rustning med nedslagen hjälm, Munkar och många Christna. Lagman Solke reser sig jemte Bönderna. Konungen intager sin stol och helsar folket, hwarestef Solke åter sätter sig.

Konung Olof.

Din Konung helsar dig, o Swea folk!
Från stolen, der han sitter med beghimmer;
Ty icke deljer jag, att denna spira
Mig tung är worden i de fista dagar.
Jag mins den tid, med wördnad jag den mins,
Då det war lifwets stolthet Konung heta
För dessa länder och för dessa männer;
Då striden war det friskaste på jorden:
En ren och ljudfull storm, som förde åra
Och seger hem på sina starka wingar; —
Då friiden war det lugnaste på jorden:
En helig gudaro på segrens bådd,
Af sångens klang och sagans trollningsstaf
Ej söfd, men weberqwidt till nya bragder.

Oldur.

Du talar om en hårlig tid, o Konung!

Ronung Olof.

Nu är ej strid i Sverige, icke frid:
Ett sorgligt mellanting, som fräter tyst
Ur rikets kropp dess äkta lif och färna.
Det går ett ledsamt spöke fringom landet,
En farlig twinsot, som dess styrka stjäl.
Vårt goda gamla har uppblandadt blifwit
Med nya läror, nya tänkesätt,
Och usel är den samdrägt, deraf kommer.
Nu vill man wäl, att jag, som Ronung är,
Skall gå emellan, lyfta upp min hand,
Och bjuda lugn mot makterna, som kämpa.
Men ho, som drifstar sig att lägga handen
På det Gudomliga, på Gudars verk,
Han drager handen lam och fall tillbaka.
Jag hwilade. Med stilla råd jag sökt
Att länka hop, hwad sönderbrutet war,
Och wäntade mer läkeedom af tiden.
Den mannen, som här står, Ansgarius,
Från Södern kommit hit med annan lära,
Förkunnande en oländ, högre Gud,
Om hwilken förr blott dunkla sagor hördes,
Som sakta windar från aflägsse land:
Man wiste icke, hwarifrån de kommo.
Han fredligt wandrat inom denna stad,
War borta, återkom och lärde många
Sin nya wishet utan wäld och swef.
Ej trodde jag, att denna mannens sinne

Var ondt och widrigt, att han wille hwisla
Då död i örat; ty hans lif war fromt,
Och sanning lästes i hans öppna panna.
Jag älskat honom, och hans gudatro
Öfskyldig trodde jag, som många andra,
Och säger icke nu, att jag bedrog mig.
Men jag har hört och funnit med bekymmer,
Att folket rotat sig i hat och iswer
Mot Biskop, Prestler och den Christna tron:
Anlagelser, förfärliga och swåra,
Kringlupit länge ifrån mun till mun,
Som röra brott mot landets mål och folkets.
De hafwa manat mig, som landets fader,
Att fatta rättens swärd och undersöka,
Hwar skulden ligger, fria eller straffa.
Här är jag kommen. Swaranden är nära.
Statt upp af stolen, Lagman! låt din klagan
Högt talas ut, att widt den spörjas må!
Och, Nordens Gudar! jag åfallar er
Om wißhet nog, att rätt i målet dömma,
Och så om kraft, att föra ut min dom!

Solke. (uppreser sig.)

Hell dig, o Konung! Hell vårt gamla Sverige!
Dom öfwer den, som stämpelar dess förderf!
I folkets namn jag under Gudars himmel
I deras åsyn klagar Bishpen an
För brott mot våra Gudar, våra lagar,
För brott mot mensklighetens helga bud,

Och frågar högt med oförtädda ord:
Var du ej den, med dina tjensteandar,
Som satte Björkö stad i eld och brand?

Ansgarius.

Swab skall jag tala? Jag står obewäpnad,
Af fjöldars mur omgifwen, på hvars tinnar
Mig spjuten helsa med mång tusen dödar.
Har ej min lefnad talat till min fromma,
Ej något ädelt verk min ofkuld vittnat,
Så frålsa heller inga ord i dag.
Men på din fråga, Lagman! vill jag svara:
Den eld, från mig gått ut, har ej förtärt,
Men lyft hugswalande i nattens mörker
Med stilla stjernglans öfver Björkö stad.

Oldur.

Du stilla suttit: ej med egen hand
Du brott begått: re'n kan du wisa den
I höjden, menar du, och fri dig swärja.
Men utur djupet af ditt slutna bröst
Ha brottens själ och tanka alltid flutit,
Och dina tjenare, de swarta Munkar,
Begärligt fattat winken, och fört ut
Det hemsta verk; dem du har tänkt och welat.
Ofkyldig heter du: insvept du står
I helighetens fagra sken och mantel,
Med hjertat svart af lömskt förråderi.
Men nu wi komma ränkerna på spåren,
Och mångdens ögon börja öppna sig,

Som förr förblindades af glansens strålar.
Med mörka gåtor du dig mer ej reder;
En folket söker sanning, fräswer sanning
Och klart bewis: med wittne jäfwa wittne!
Kan du det ej, så spar din tungas ord:
De äro ugglerop wid middagstiden.

Ansgarius.

Mitt rop är swagt, och det kan öfwerlarmas
Af wapensorl och buller. Jag är tyft;
Men blodets rop från jorden tiger icke.

Solke.

Stån fram, I männer, som wid templets brand
Tillstådes woren och des upphof kännen!
Aflåggen här ett högljudt wittnesmål:
Förkunnen sanning: med en trogen målning
Brännmärken mannen, som med sacklans eld
Wår gudawigda stad förbränna wille
Och oss begrafwa i des aflas glöb.
We den, som far med eld i fridens städer!

(Wittnen framkomma.)

Första Mannen.

Mig skådar Oden. Jag will tala så,
Som stod jag wid hans höga stol, som wittne
Inför Einheriars och Asars dom.
En Prest det war, i swart och fotsid låpa,
Som sacklan bar och tände huset an.
Så widt jag anletsdragen fatta kunde,
Så sutto djupt hans ögon, kal war hjesan;

Men ifrån nacken hängde swarta lockar,
Huggormar life. Wildsint war hans blick:
Hans ansigtshy war ful, som rostadt jern.

Andra Mannen.

Wild som en hungrig gam.

Tredje Mannen.

Men hwarifrån

Han kom och hwart han for, wi icke sågo;
Ty som ett wäder flög han hastigt fram.
Men att han Christen war, på dragten syntes,
Och allt hans skick, som gerningen, förrådde
Den art och släkt, hwarur han sprungen är.

Solke.

Om han också ombytt dragt och sig förwanblat,
Så mycket menskomast förmår, jag spørjer,
Om på hans uppsyn än I honom känner?

Andra Mannen.

Oh, mycket wäl. Den leda afgrundsbliden
Sag städar när jag will för mina ögon.

Tredje Mannen.

Den, som en gång ett sådant wilddjur sett,
Ser det i mörkret likasom i ljuset;
Ty der som kroppens ögon icke se,
Der gripa själens blickar föremålen.

Ansarius.

Lås der i deras anleten, som stå
Omkring sin måstare. De äro få,
Men trogna, rena. Du skall se och båsma.

Skuldens öga hafwer blida strålar
För den, som skuldfri sjelf och menlös är;
Men för den arga har det skarpa pilar.

Första Wittnet.

Bland dessa fins han ej.

En röst.

Se der, se der!

En annan röst.

Här är han.

Oldur.

Fram med honom! Gripen bostven!

(Bänder löpa af och an. Wapen båna.)

En Bonde.

Han flydde, Konung!

Solke.

Du är skamlös, bonde!

Som icke styr din egen nesa röja.

Konung Olof.

Fort, Råmpar! följn nidingen i fiäten,

Och fören honom fram för Kungastolen. (Råmparne gå.)

Oldur.

Du skiftar färg och tiger, store Biskop!

Ditt hustruð tynges ned, och gyllne mößan

Dyds sitta löst.

Ansgarius.

Jag rolig är och glad,

Liksom en son på hulda fadrens knå,

Och mina bröder, belande mitt öde,

Har jag omkring mig midt i farans famn.

Men den, som styr mitt ansigte i dag,
Som bakom smyger och sig undandöljer,
Han är min fiende, en lögnens ande,
Om och han klådde sig i englars drågt.
Ståndaktigt jag hans brödraskap förnekar.

Ronung Olof.

Må denna sak ännu en stund få hvila,
Tills mina kämpar hinna återkomma.
Låt höra, klagande! din andra klagan,
Om du dertill dig så befogad finner.

Folke.

Ansgarius! jag nu anklagar dig
För wårre brott än brand, för barnamord,
För mord på barn, som fofwer. Det är rysligt.
Du skickat ut en munk —

Owinnan med barnet. (uppträder.)

Tyst! Lagman, tyst!

Snabbt löpa dödens ord från dina läppar.
Du grymme Folke! slut din mun igen,
Att ej en lögn på dina gamla dagar
Må andas dimma på din åras spegel.
Se detta barn, som onda anden dränkte,
Som stendödt för jag bar på denna arm,
Det har han uppväckt med sin gudahand —
Hör, folk!

Det har han uppväckt med sin gudahand.
Lif är hans namn, och jag tillbeder honom.

(Hon nedfaller och omfattar Ansgarii knän.)

Oldur. (till Solfe.)

Den qvinnan, fruktar jag, vår sat förstör.
Ser du de Christnas hop, hur fort den väger?
För qvinnan bort! Hon kan förleda många.

Solfe.

Ur vågen, moder! lemna detta rum.
På Swears ting får ingen qvinna vara.

Qvinnan.

Försök att från den helige mig slita:
Du känner ej en moders himlakraft,
Om du kan tro, att lefwande jag släpper.
I wiljen mannens röda hjertblod städa;
Framför hans bröst skall jag ett pansar bli!

Rnåpp dina händer kring den Guldes hals,
Mitt lilla barn! håll fast och bäswa icke,
Om spjutens uddar söka sig en väg
Igenom dig till den förföljdes hjerta.

(Barnet omfamnar Ansgarius.)

Nu, böblar! allt är redo, kommen nu!
Vi dö tillsammans. Jag vill gerna dö;
Man sofwer ljust wid helga männers sida.
Och se'n — Guds finger, som på fåstet blå
Har målat stjernor och de ljusa vägar,
Skall doppas i vårt blod och dermed skrifwa
På himlens stora, öppna minnestafva:
„En Qvinna med sitt barn och en Apostel
„De Swenske mördade på Björkö hed.“

Och hela werlden skall den skriften läsa.

De onda englar skola le och säga:

„Derföre prisas må de tusen människor.“

Men Gud, som skref det, wet hwad det betyder.

Ansgarius.

Du ädla Moder! gå med frid, jag beder.

Förskona dig och detta fromma barn!

Din kärlek mera än din hjälp mig gläder;

En öfwer mig en hårlig kraft går ned,

Som högt uppöfwer jordens gräns mig lyfter.

Will Gud min död, du kan mig ej bewara;

Men ämnar han min swaga lifstråd spara,

Sag oförbrännlig skall i elden stå,

På spjutens uddar som på blommor gå.

Owinnan.

Du hjuder, och jag lyder. Du är helig —

Men öfwer mina tårar sjelf jag råder,

Och jag will gråta jordens hjerta mjukt:

Kanhända då att menskohjertan lenas.

(Hon går wördnadsfullt åt sidan. En hwit dufwa swäfwar öfwer Ansgarius.)

En Bonde.

De onda tecken komma. Ser du fogeln,

Som fladdrar der med sina hwhita wingar?

Oldur.

Lägg pilen på, skjut olycksfogeln neder!

(Bonden spänner sitt armborst, lägger pilen på och syftar. Oldur rycker af honom bågen.)

En ewig måttning! — dufwa! du är min.

(Han skuter bom.)

Förbömda, skrumpna hand, som icke duger!

De spåda duftvor håda mig i synen.

Du är för gammal, Oldur! du bör dö.

(Han kastar armborstet ifrån sig. Dufwan höjer sig sakta och försvinner.)

Orm. (sakta framsmygande till Oldur.)

Hvad lider werket? Får jag hugga snart?

Mig bränner svärdet.

Oldur.

Håll ditt svärd i skinet

Annu en stund, men hämta boken fram!

Jag pröfva vill, hvad den kan verka.

Orm.

Boken?

Äh, bort med sådant fram! När såg du väl,

Att någon kom med böcker fram på tinget?

Gif mig en wink, när du behöfver svärd.

(Han döljer sig åter.)

Oldur.

Det swindlar för min syn. Hvad sade han? —

Upp, Lagman! tala mer!

Solke.

Hvad synes dig,

O Konung! (Till Oldur.) Tala du! Mig tryta orden.

Konung Olof.

Jag dömmar ej, der intet är att dömma.

Oldur.

Håll, Kung! och dig betänk, det råder jag;
Att gåcka Swear så, det duger icke.
Dch jag upplyfter här mitt bleka hufvud,
Som ej förgåfves hwitnat under mödor,
Erfarenhetens syster — fastän nu
Allt gammalt flys och ratas — och bedyrar,
Att icke jag och denne Christne mannen
Gå båda fria, lefwande, af tingen.
Hit är han kallad, att till rätta stå;
Det skall han också, så sannt jag Oldur heter,
Dch ännu Swenskar lefwa. Dom skall gå
Ur annan mun, om icke du vill dömma.
Till trådet's rot är blanka yran satt.
Ej båtar återgång: här huggas skall,
Dch trådet stupa eller bilan springa.

En Bonde. (Swänger sin hillebård.)

Friskt lif, I Männer! hvarför sofwen I?
Wi sope ren de gamla Gudars boning.
Jag färdig är att första slaget slå.

Ulrik. (bryter sönder hillebården.)

Erfört är ditt wapen. Skaffa dig ett bättre!
Det, ekens rot står djupt i jordens famn,
Dch på dess krona hwila himlens stjernor.
(Upplopp och strammel af wapen i grunden. Dofwa stridsrop.)

En gammal Bonde.

Jag kan ej sitta längre här och tiga:
Af fasa refer sig mitt glefa hår,

Förderfwets storm mig bläser kall på hjesan.
 Hör, Kung! han fusar hemst omkring oss redan:
 Han kommer — än en stund, och hatets wigg
 Will hålla gräslig skörd ibland oss alla,
 Och de, som öfwerblifwa, få ro hem
 I bräckta båtar uppå blodets böljor.
 Spar landet, Konung! lyfna till min röst:
 Föraktlig syns mig ej de Christnas Gud;
 Hans wälde är kanhända ej så ringa:
 De lugna strömmars kraft är alltid stor.
 Jag märker ock, att frigare ej felas
 Bland Christenhetens stara, som här står.
 Det är betänkligt, kan bli ryfligt, Dlof!
 Skilj då de brusande, de wilde floder,
 Att de ej öfwerfwämma — Stilla dem! —
 Bjud twenne Kämpar framgå, en för Asar
 Och en för Kristus! Låt dem enwig hålla!
 Ställ domen till de mäktige deruppe;
 De weta bäst, om denna unga Gud
 Är hårlig nog, att med dem sammanwara,
 Och jemte dem wår dyrkans offer få.
 Bed Gudarne, att de i swården bo,
 Dem styra till rättfärdighetens seger!
 Om först den Christne stupar, blifwe då
 Hans Gud och Prester jagade ur landet!
 Men faller Asars man, så böje wi
 Oss wördnadsfulla för den ljusa Kristus,

Och låta honom med de sina bo
I våra bygder med en helig ro.

(Folket, som under detta tal stillat sig, gifwer tillkännu
sitt bifall.)

Ronung Olof.

Det ligger wisshet i det råd, du gifwer.
Vi följa det. Anklagelsen förfalle!
Den stora lotten må af Gudar dragas:
Ens blod må rinna, för att spara allas.

Ansgarius.

Gud styre striden! Jag är nöjd dermed.

Ronung Olof.

Rum för de fridande! En Fjeldborg
Dmgifwe dem! Gån, Kämpar! ordnen folket!

(Kämparne gå. Allmogen ställer sig i ordning. Wäpnade, högwärte Bönder uppställas framföre i fyrkant, med hopslutna fjäldar och höjda spjut. Ansgarius intager med de Christna en nära belägen kulle, der han kan åskåda kampen. Eldur wintar Orm, och talar i hemlighet med honom.)

Ronung Olof.

Jag frågar: ho will kämpa Afsars kamp?
Hwem will för Christenhetens gudom strida?

Ulf. (uppträder inom fyrkanten.)

Mitt lif för Kristus!

(Han ser mot kullen. Ansgarius. sträcker koret emot honom.)

Solfe.

Hwilkén dyfter kämpe!

Oldur.

Han fulen är och mörk, som midnattstimman.
Swagt glimmar korsets stjerna på hans bröst:
Hon blefna skall för solens gyllne stråle.

Orm. (framgår gent emot Alrik.)

För Swears Gudar drar jag Asaswårbet.
Välkommen, gosse! till en lustig båd.

Alrik.

Du djefwul! håll! hwar tog du dessa wapen?

Orm.

I fädrens wagga fins mång hårlig ting.
I stora smedjan, der jag dessa hemtat,
Går bälgen friskt: guld flöddar der som watten;
Och den, som hamrar, får du fråga sjelf,
Då du i dag ned i hans werkstad träder.
Jag wisar wågen med det hår. Se upp!
Ett slag: så är du strax wid porten, dåre!

Alrik.

Gåck in förut, och bår i jorden åter
Det wigda gods, du stal ur hennes djup!
(De kämpa. Orm nedsfaller på knä för Alriks swärdsbugg.)

Oldur.

Du segnar, Son! har du ej merg i benen?
Du är en niding, eller Oden wred.

Alrik.

Du är ej sårad.

Orm.

Nej!

Alrif.

Så res dig då!

(Striden börjar håstigare. Under den ser man en af de bortskickade Kämparne framtråda för Konung Olof. Bland folket märkes en stark rörelse. De slita ett svart tygstycke fins emellan, som ömsom swajar i wådret, ömsom nedrytles och under ropande sönderriswes.)

Kämpen. (med en flit af en svart fåpa i handen.)

Den swarte mannen war oß obegriplig.
Förgäfwes, Konung! sökte wi fring ön.
Wi återgingo: strax war Presten med oß,
Liksom en aftenflugga, lätt att se,
Men swår att gripa. Nu, när denna Kämpen
Med rasel föll på knå, då flydde han;
Wi följde, funno intet — blott hans fåpa.
En del af den här jag i handen qwar:
Det öfriga du ser i folkets händer.

Konung Olof.

Bålan! hans stund är kommen. (Kämpen går.)

Ansgarius och Clemens.

Helig, Helig
Är Gud, vår Segerherre!

Alrif.

Gif dig, Kämpe!

Såg mig, hwad heter du?

Orm. (som håstigt anfaller och
fårar Alrif.)

Mårk, Alrif är

Mitt namn i dag.

Alrik.

Det war din sista lögn!

Orm. (i det han stupar.)

Ne! jag är dödd. (Han ger upp andan.)

Oldur.

Och Oldur lefwer än —

Blob af mitt blod — Dhamnadt skall du flöda?

Och tidens natt är kommen. Gudar! Gudar!

Har jag ej jern? Finns ingen dödd för mig?

(Han rusar öfver svärdet, som ligger bredvid den slagne Orm.)

Alrik.

Än finnas dödar nog. En ger jag dig;

Förlåt mig, om det svider. Känn din Son!

(Han nedkastar hjälmen från hufvudet.)

Oldur.

Du Alrik? Hårlig syn! Nu är jag mått.

Döb! stjal dig wingar, flyg med trötta anden,

Och kasta honom på den öde stranden,

Der minnet flocknar ut.

(Han sticker sig igenom och anfaller Alrik med det blodiga svärdet.)

Du är också mogen.

Alrik.

Nej, Fader! håll! din arm behöfves ej;

Det svärd, som eben tog, har eben löst,

Och jag är fri från löftet's hårda skuld.

En ljuflig ro och wällust mig betager.

Mig smeka pulsens slag, så heligt warma,

Lifsom en himmelsk mö med rosenmun
Gaf kyß på kyß åt hjertat, som will kallna.

(Oldur nebbignar mot en klippa. Ansgarius, som nedstigit från högen, håller Alrik i famnen.)

Oldur.

Sag lutar mitt hufvud mot klippan hård;
Ej hafwer jag son eller wård.
Sag dö. De må spotta på grafven med hån;
Det gör hwarken till eller från.
En den gamles Wålnad på stjernor går:
Med det ewigas nycklar i handen han går.
De bespottare skola få gråta till slut,
Bedja kraften den höga och nycklarna ut;
Men förgåfves —
Det till himmelen for, kommer, aldrig derut. (Han dö.)

Alrik. (som nedsjunkit till jorden,
men stöddes af Ansgarius
och Clemens.)

Var det min Faders stämma, som jag hörde?
För mig till honom fram!

Ansgarius.

Gud är din Fader.

(Bisfopen ger Alrik korset att kyssa. Derpå höjer han
det högtidligt upp mot himlen.)

Alrik.

Hell! höga träd, hwad du i solen blänker;
Hwad glans du widt kring Nordens fjällar ger!
O, hwilken frans, i stenet, som du skänker,
Af stora Konungar jag sitta ser!

De tårar, Gud från korsets armar stänker,
I deras hår som stjernor drypa ner.
Högst sitter Jesu Christi hufvudbona —
Se, kronor buga sig för törnets krona.

Du hjältebild! som håller fridens fana
Högt fladdrande upp i den klara dag —
Jag älskar dig: vi wandre samma bana;
Ty du har blod på brynjan, såsom jag. —
Och du, Förklarade! hwad jag fick ana,
Du solken skrifwa skall till ewig lag.
Du sitter stön, med jordens glob i handen,
Och heter Frälserman kring frälsta landen.

I skimrande gestalter! Ulriks ära
Är hafwa tändt en stjerna på er stråt.
I wandren fort — Gud wet hwart det skall bära;
Han måttar lyfta framtidens förlåt.
Gläds, Moder Swea! Herren är dig nära,
Ditt swärd i strid, din lyfta mot förfåt.
Fritt lif, ljuf dö. — Sött är att dö på palmer,
Och wafna upp wid ljud af helgonpsalmer.

(Ulrik dö. Folk framtränger. Mågre ändfalla wid lifet.
Andre rycka lös af träden, göra fransar, boppa dem i
Ulriks blod, och betäcka dermed sina hufvuden.)

Emund.

Sök upp din lilja i Guds Paradis —
Du ros bland Råmpar! Hellsa Emunds dotter!

Der ligger Fadren, och här ligger Sonen —
I menniskor! som lefwen och som kommen,
Om någon gång I kännen eder jord
Af skålfwosoten fattas, natt och morgon
Ej weta wågen bort och hem på himlen,
Och stormen sig förgrymmar — weten då,
Då hafwa skuggorna sig rest med dån:
Det Fadren är, som kämpar med sin Son.

Ronung Olof. (upptager Osburs swård.)

Din Gud, Ansgarius, lär måttig wara,
Som alstrar sådan tro i kämpars bröst.
Jag reder Far och Son två skilda högar:
Plantera korset uppå Ulriks graf;
Jag detta swård will på den andra sätta.
Helt nära de bredwid hwarandra hwile,
Att deras wålnader i stjernenatten
Må, sittande på hwar sin egen hög,
Hwarandra handen råcka till försoning.

Ansgarius.

Till Ulriks graf hwar afton will jag komma,
Och från des höjd jag folket lära will,
Att tron är hjeltekraftens sköna blomma,
Att frid och kärlek hör Guds rike till.
Kung! Werldars Gud wi landets wårn besalla;
Han skyddde dig, sin kyrka och oss alla!

Täckelset faller.

